

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

HAJDÚ-BIHARI

XII. ÉVFOLYAM
288. SZÁM

ÁRA: 1,80 FORINT

1984. XII. 8.
SZOMBAT

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Törvényjavaslat és beszámoló

A képviselőcsoport ülése

December 7-én délelőtt a megyei tanács vb-termében ülést tartott az országgyűlési képviselők Hajdú-Bihar megyei csoportja. Az ülésen megjelent Magyar József, a megyei pártbizottság titkára, dr. Ács István, a Debrecen városi Tanács elnöke és Oláh Lajos, a Hazafias Népfront Debrecen városi Bizottságának titkára. Az ülésen dr. Postás Sándor, a képviselőcsoport vezetője elnökölt. A képviselők a jövő évi állami költségvetésről készült törvényjavaslatot vitatták meg, valamint meghallgatták Bényei Bélának, a megyei tanács elnökhelyettesének beszámolóját a megyei tanács jövő évi fejlesztési tervéről.

Az elhangzott beszámolóhoz és a törvényjavaslatához dr. Bogndr Rezső, Verdes Mihályné, Vilmányi Mária, Németh István, Szűcs Gábor, Karakas László, dr. Ács István, Seres György és Horváth Károly szót hozta. A képviselők — többek között — hangsúlyozták, hogy a jelenleginél nagyobb figyelmet érdemel a vidéki iskolaépületek rossz állapota; keresni kell annak a módját, hogy a gyengébb termelőszövetkezetek talpon maradását; segíteni lehessen, segíteni kell a lakásépítő családokat vidéken is, főleg a városkörzethez tartozó településeken. Beszéltek arról, hogy korántsem zajlott problémátlanul a téli tüzelővel való ellátás, főleg a kevés pénzű idősök tudták későn beszerezni a szénét és a tűzifát. A legtöbb szó azonban a lakásgonczokról esett. Hangsúlyozták: nem koncepciót, hanem rászoruló embereket kell támogatni. Indítványozták, hogy a családi pótlék elosztását kössék bizonyos feltételekhez, ugyanis félt, hogy sok család nem arra költi ezt a pénzt, amire az állam szánja.

A választások előkészítése, a kertbarátok munkája

Ülést tartott a megyei népfrentbizottság

Pénteken délelőtt dr. Kolozsvári Lajos elnökletével ülést tartott a Hazafias Népfrent Hajdú-Bihar megyei Bizottsága.

Első napirendi pontként dr. Hajdú Aladár, a megyei tanács osztályvezetője, a népfrentbizottság alkotmányjogi munkabizottságának vezetője ismertette a jövő évben sorra kerülő tanácsnagyi és országgyűlési képviselői választással kapcsolatos népfrentfeladatokat.

A témához többen hozzájárultak, elmondták, hogy nagy gonddal kell előkészíteni a kettős jelöléseket, ügyelni kell majd, hogy azok a jelöltek, akiket nem választanak meg tanácsnagnak, ne vesszenek el a közélet számára, hanem kapjanak megbízásokat; jó megoldásnak tartották, hogy a szavazatok negyedét megkapó jelölt pótképviselő, illetve póttanács-

TÉLI CSIPKE

(Fotó: Iklódy János)

A magyar sajtó napja

ÜNNEPI ÜLÉST TARTOTT A MUOSZ

A Vörös Újság megjelenésének 66. évfordulója alkalmából pénteken ünnepi ülést tartott a Magyar Újságírók Országos Szövetségének választmányja a MUOSZ székházában. Pálffy József elnök köszöntötte az ülést résztvevőit majd Pethő Tibor, a Szövetség alelnöke mondott ünnepi beszédet. Emlékeztetett arra, hogy a Vörös Újság az 1918-as forradalom ihletésében teljesítette küldetését, a szabadságért, a nemzeti függetlenség ügyéért harcolva az új társadalom építését szolgálta. A hagyomány és haladás egységét jelzi, hogy a sajtó-munkatársaink

Nyomda-, a Papíripar és a Sajtó Dolgozóinak Szakszervezete, valamint a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének részéről Hárnai Tibor és Simon László, a két szervezet titkárai. A MUOSZ koszorúját Pálffy József, a szövetség elnöke és Megyeri Tibor, a Szövetség alelnöke helyezte el, az újságíró-iskola hallgatói nevében pedig Szabó Klára és Nika György koszorúztak.

A sajtónapi ünnepség baráti találkozóval ért véget. Ugyancsak koszorúzták a Magyar Újságírók Országos Szövetségének elnöke és alelnöke, a Magyar Újságírók Országos Szövetségének elnöke és alelnöke, a Magyar Újságírók Országos Szövetségének elnöke és alelnöke, a Magyar Újságírók Országos Szövetségének elnöke és alelnöke.

Élelmiszerekből jó a kínálat

Élelmiszerekből jó a kínálat

rohamán. November végén a szövetkezeti üzletekbe kerültek az ünnepi édességek, december első napjaiban pedig a Hajdú-Bihar megyei Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat boltjai is megkapták az első szállítmányokat.

Szaloncukorból nem várható ebben az évben teljes körű és igény szerinti ellátás. Ennek elsődlegesen az az oka, hogy a gyártó üzemek a vállalat által megrendelt deszert szaloncukor és marcipános ízesítésű szaloncukor 30 százalékát igazolták vissza. Mennyiségben mintegy 90 százalékos lesz az ellátás az igényekhez képest, mert a debreceni raktárház többletszállítást kért az ipari üzemektől. A választékot színesíti a karácsonyi függelékáru és néhány mázsa exportból visszamaradt különleges édesség.

A korábban hiányolt bors ezekben a napokban kerül az üzletekbe, paprika és fűszeráru is érkezik napokon belül. Délgyümölcsökből bá-

A Magyar Újságírók Országos Szövetségének székházában a magyar sajtó napján ünnepséget tartottak. A MUOSZ nevében Pálffy József és Megyeri Károly megkoszorúzták a 66 évvel ezelőtt megjelent Vörös Újság emléktábláját

— idősök és fiatalok — egyaránt küldetésnek tekintik az újságírói pályát. Nap nap után igyekeznek hűséggel szolgálni; népünk felemelkedésének, a haladásnak, a szocializmusnak s a békének az ügyét.

Ezután Kékesdi Gyula, a szövetség Aranytoll-bizottságának elnöke átadta az arany emléktollakat, amelyekkel a MUOSZ választmányja a szocialista újságíráshoz kötődő, több évtizedes tevékenységért ismeri el. Az idén tizenkét újságíró kapott aranytollat: Baróti Géza, Bojár Sándor, Fenyvesi Mária, Gábor Pál, Kristóf Károly, László Gyula, Lóczy János, Pető Miklós, Rédner Márta, Szabó Endre, Sztinyai Jenő és Szombathy István.

Ezután koszorúzás következett. Az Újságíró Szövetség székházának Rózsa Ferenc termében megkoszorúzták az első magyar legális kommunista lap, a Vörös Újság márvány emléktábláját. A forradalmár elődök emléke előtt tisztelegve az MSZMP KB agitációs és propagandaszervezet nevében koszorút helyezett el Lakatos Ernő osztályvezető és Karvalics László osztályvezető-helyettes, a Minisztertanács Tájékoztatói Hivatala képviseletében Németh Jenő, a TH elnökhelyettese és Juhász Imre főszerkesztő, a Népszabadság szerkesztőségében Berez János főszerkesztő és Lóczy János olvasószerkesztő, a

Tele a húsoz, pulit a Vénkert ABC-ben

Lassan közelednek a karácsonyi ünnepek, amelyek alaposan megkönyítik majd a pénztárcánkat. Sorozatunkban arra igyekszünk fényt deríteni, hogy az év végéig, milyen áruellátás várható.

A Debreceni Baromfi-feldolgozó Vállalatnál kereskedelmi szempontból a karácsonyi ellátás az esztendő legnagyobb próbatétele. Szinte minden magyar csauád ünnepi asztalán megtalálható a baromfi valamilyen formában. A debreceni élelmiszeripari nagyüzem már novemberben elkezdte az ünnepi ellátás szervezését. A belföldi partnerekkel — Hajdú-Bihar, Borsod és Heves megyében — megállapodtak a szállítás menetrendjében és választékában.

Igény szerint tud szállítani a vállalat egész csirkét, pulykát, tyúkot és pecsenyekacscát. Csirkéből és pulykából

Jó az édességek kínálata a Debreceni ÁFESZ Fényes ABC-áruházában

szállítást a vállalat egész csirkét, pulykát, tyúkot és pecsenyekacscát. Csirkéből és pulykából

TEL: 12-144

BER 7.

APJA

órákor

APTÁR

ezelőtt, 1924. született Buda- korában, a ont-Valerien er- háját Elek Ta- cia ellenállási reosa.

anár volt, akit ságban kifejtett t beborítónz- után is zaklat- salád 1930-ban emigrált, Tamás lába. Amikor a ták Franciaor- zalista diákként fekednie kell. együtt főpla- házak falá- feliratokat fes- alált egy parti- a többi között robbantott fel

társával együtt tizánál — köz- czor Józseffel, Glasz Imrével sság elé állito- ték. Az elfogott ritzának fény- példaként ki- Franciaország- lak válaszul éj- okat helyeztek és odairták: hainak meg?"

MOK

ntek

studó grafikus nyító a Bányai skola és közle- nek, Kossuth ut-

meg a zenét alkózást vezet Zeneművészeti sa 5. és 6. oszt- k Kölesey ont kóruspróba-

malad a világ? os előadása az problémáiról a lami Építőipari ztársaság útja munkásszállója-

veleők órája — lődési Központ

ona és Makai — megnyitó a thonának klub- ca 2).

s jogi tanács- Árpád Művelő- veg utca 3.).

T. Tíz csapat onismereti vez- zett december ováti Maklári hereti szakkör. z utóbbi negy- eseményeiről

ÉNYEK

1984. decem- naponta 8-16 kóla és környé- Hunyadi Tsz

Tornyas ta- amint Kút-dűlő zsz tartozó hét- cember 13-án, ruz utcán, a mtól a sinig, a Dembinszky utatól a

a nota — Ta- olly Bertalan eember 16-án, ve „Minden em- cimmel Huszti dikó zenés elő- sor 17-én, 20.30 dóban. 30 száza- zményt „biztos- ziske”, Asztal- eifonon. (x)

tvégi házak és ait, hogy víz- év december a Vízmi és alát Hatvan u. 102. sz. irodájá- kék: kedd 13.00- da 8.00-18.30 órá- 2.30 óráig. A víz- ésekor a vizóra behozni. (x)

Beiratkozás: tornára szombat ri iskola. (x)

csoportba kere- l táncoló lányo- ba: szombat, 13 iskola, Barthá- gnes baletpeda-

Hajdúnánáson a n a Kiszézdít- hó 7-én, 15 órá- helyezi. A lé- lése életveszé-

ég: Debrecen. 14-144 — Felelős 400 forint —

A KISZ KB ülése

A KISZ Központi Bizottsága pénteken ülést tartott, amelyen részt vett és felszólalt Németh Károly, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára.

A testület ülésének napirendjén személyi kérdések szerepeltek. A KISZ Központi Bizottsága Fejti Györgyöt, az MSZMP KB tagját az MSZMP Borsod megyei Bizottságának első titkárává történt megválasztása miatt — érdemei elismerése mellett — felmentette első titkári tisztségéből.

A KISZ Központi Bizottsága tagjai sorába kooptálta Hámori Csabát, az MSZMP KB tagját, és megválasztotta az Intéző Bizottság tagjának, a Központi Bizottság első titkárának. (MTI)

Ülést tartott az MSZMP Borsod megyei Bizottsága

Pénteken ülést tartott az MSZMP Borsod megyei Bizottsága. Az ülésen részt vett és felszólalt Németh Károly, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára.

A pártbizottság, érdemeinek elismerése mellett — a Budapesti Pártbizottság első titkárává történt megválasztása miatt — Grósz Károlyt felmentette első titkári beosztásából.

A megyei pártbizottság első titkárává Fejti Györgyöt, a Központi Bizottság tagját választotta meg. (MTI)

Losonczi Pál és Lázár György fogadta az iráni külügyminisztert

Lázár György, a Minisztertanács elnöke (középen) fogadta a hazánkban tartózkodó Ali Akbar Velajati iráni külügyminisztert (balról). A találkozón részt vett Várkonyi Péter külügyminiszter (jobbról)

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke pénteken a Parlament Nándorfehérvári termében fogadta a hivatalos látogatáson hazánkban tartózkodó Ali Akbar Velajati iráni külügyminisztert. A találkozón érintették a nemzetközi élet és a magyar-iráni kapcsolatok fontosabb kérdéseit. Hangsúlyozták a különböző társadalmi rendszerek közötti párbeszéd fontosságát. A megbeszélésen kifejezésre juttatták a két ország érdekeltségét az együttműködés bővítésében, főként a gazdaság és a kereskedelem területén.

Lázár György, a Minisztertanács elnöke dolgozóso-

bájában fogadta az iráni külügyminisztert. A találkozón részt vett Várkonyi Péter külügyminiszter, valamint Ali Akbar Farazi, az Iráni Iszlám Köztársaság budapesti és Nagy S. Lajos, hazánk teheráni nagykövete.

A nap folyamán az iráni diplomácia vezetője felkereste Kapolyi László ipari minisztert is, akivel a magyar-iráni ipari együttműködés kérdéseiről folytatott megbeszélést.

Délutáni programja keretében Ali Akbar Velajati Budapest nevezettségével ismerkedett. (MTI)

Kitüntetés, kinevezés

Az Elnöki Tanács dr. Mátyás Miklós vezérőrnagynak, a Legfelsőbb Bíróság elnökhelyettesének több évtizedes kiemelkedő igazságügyi vezetői tevékenysége elismeréséül, nyugállományba vonulása alkalmából a Szocialista Magyarorszáért Érdemrend kitüntetését adományozta.

A kitüntetést az Országgyűlésben Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke adta át. Jelen volt dr. Szilbereky Jenő, a Legfelsőbb Bíróság elnöke és Budzsákia Mátyás, az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezető-helyettese.

Az Elnöki Tanács dr. Jacsó Jánost hadbíró vezérőrnaggyá kinevezte, egyben a Legfelsőbb Bíróság elnökhelyettesévé megválasztotta.

Az Országgyűlés Nándorfehérvári termében Losonczi Pál az Elnöki Tanács elnöke előtt dr. Jacsó János letette a hivatali esküt.

Az eskütételén jelen volt dr. Szilbereky Jenő és Budzsákia Mátyás. (MTI)

Hazaérkezett az MSZMP-küldöttség

Pénteken visszaérkezett Budapestre az MSZMP küldöttsége, amelyet Szűrös Mátyás, a Központi Bizottság titkára vezetett. A delegáció a kommunista és munkáspártoknak a Béke és Szocializmus folyóirat munkájáról folytatott prágai tanácskozásán vett részt.

A delegáció fogadására a Ferihegyi repülőtérén megjelent Ondrej Durej, Csehszlovákia budapesti nagykövete. (MTI)

Az OBT egyházközi békebizottságának ülése

Pénteken Budapesten ülést tartott az Országos Béketeremtési Egyházközi Békebizottság. Dr. Bartha Tibor püspök elnöki előterjesztésében a hívők békeszolgálatának teológiai alapjait, a X. magyar békekonferencia határozataiból adódó feladatokkal és a hazánk felszabadulásának 40. évfordulójával kapcsolatos békefogalmi tenni-valókkal foglalkozott. Dr. Aranyos Zoltán főtájtár az 1985. évi országos és helyi munkaterv kialakításának szempontjait ismertette.

Az ülésen elfogadott határozat többek között hangoz-

A szigor kudarca

Aki végigsétál a párizsi Rue Rivolin, vagy megbámulja a Lafayette és a Printems áruházak látványos-ötletes kirakatait, a bejáratokon ki-be hömpölygő tömeget, az vajmi keveset érzi a francia gazdasági válság állapotából. Pedig — s erről győznek meg a párizsi beszélgetések — Franciaország csakugyan kritikus időszakot él át.

Erről beszélt csütörtök este Georges Marchais, az FKP főtájtára is a francia fővárosban rendezett nagygyűlésen. A politikus bírálta a kormányzat gazdaságpolitikáját, amelynek következtében növekszik a munkanélküliség száma, csökken a vásárlóerő, tartós az infláció folyamata, és a külkereskedelmi deficit változatlanul jelentős. A szocialisták által követett „szigor politikája” a gazdasági életben nem hozott eredményeket, ellenkezőleg, a helyzet egyre romlik.

Persze, a felszínen mindebből csak keveset érzi a látogató. A franciák azonban saját bőrükön tapasztalják, milyen mértékben romlik a frank értéke, mennyire sújtja őket az infláció. A legnagyobb gond — erre panaszkodik a legtöbb francia szakértő, és ezt hangsúlyozta Marchais is — a beruházási kedv hanyatlása, az új munkalehetőségek megteremtésére irányuló erőfeszítések teljes hiánya. Pedig a nagyvállalatok profítja a múlt évben 30, az idén 25 százalékkal nőtt. Am ebből vajmi kevés beruházás valósul meg: az államosított vállalatok is a kapitalista gazdálkodás módszereit követelik, ami egyáltalán nem felel meg az ország érdekeinek.

Jól érzékelhető Marchais beszédéből a francia kommunizmus és a szocializmus közti, már hosszabb ideje húzóvó vita is. Az FKP legutóbbi, választási visszacsé- se nem utolsósorban annak a következménye, hogy híve rosszalották a szocialistáknak nyújtott kommunista támogatás mértékét. Marchais most nyíltan szót emelt amiatt, hogy a köztársaság elnökének a hatalma nőttön nő, s ezzel egyidejűleg a parlament szerepe csökken. Új, többségi népi tömörülés létrehozására tett javaslatot a kommunista politikus, annak érdekében, hogy a dolgozó emberek kerüljenek a társadalmi élet középpontjába, s véleményük érvényesüljön a gazdasági-társadalmi válságból kivezető út meghatározásában.

Kétségtelen, hogy a kormányzat valós és vélt hibáit a francia jobboldal rendkívül ügyesen kihasználja. A televízióban naponta súlyos vádakkal illetik a baloldalt, elsősorban a kommunistákat, persze olyan ügyekért is, amelyekben a demagógia valamennyi elemét fölserakoztatva alaposan megtévesztik a tájékozatlan nézőket. A francia kommunizmus helyzete tehát csöppet sem könnyű. Mint azonban az FKP főtájtárának csütörtöki beszédéből is kitűnik, a kommunizmus változatlanul nagy felelősséget éreznek az ország sorsa iránt, s noha a kabinet munkájában nem vesznek részt, részletes programmal rendelkeznek a válság leküzdésére, a gazdasági élet föllendítésére.

Gyapay Dénes

MADISZ-találkozó Debrecenben

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség nevével jelölt betűszóval, a MADISZ-nak még ma is olyan varázserője van, hogy különböző szervezők nélkül, többen a Naplóban megjelent hír olvastán, mintegy ötven volt MADISZ-tag vett részt de-

cember 7-én, a MADISZ alakulásának negyvenedik évfordulóján a KISZ Debrecen városi Bizottsága által az ifjúságpolitikai klubban rendezett ünnepségen és találkozó.

A délutáni programban először Román Márta, a

KISZ Debrecen városi Bizottságának titkára köszöntötte a megjelenteket, majd Vaskó László emlékeztet a MADISZ-ra, a felszabadulás utáni első demokratikus ifjúsági szervezetre.

Az ifjúságpolitikai klub lépcsőházában fotókiállítás látható az egykori ifjúsági szervezet röplapjaiból és kiadványaiból, de ennél előbb emlékezésre is sor került két, a MADISZ-tagok visszaemlékezéseit rögzítő dokumentumfilmrel.

Csontos János, a KISZ Hajdú-Bihar megyei Bizottságának titkára a kora esti órákban az ünnepség és találkozó résztvevőit a klubban köszöntötte, ahol kötetlen, baráti beszélgetés során emlékeztek az ifjúsági szövetség minden napjára.

Az ünnepségen és a találkozón megjelent dr. Szabó Imre, a Hajdú-Bihar megyei Tanács elnöke, maga is egykori MADISZ-alapítótag.

Egykori MADISZ-osok a találkozón

Magyar- finn kapcsolatok Tervetulo!

Aligha kell bárki számára különösképpen bizonygatni, hogy a finn és a magyar népet szoros szálak fűzik egymáshoz. Ezért természetes, hogy a híre, miszerint Kalevi Sorsa finn miniszterelnök hazánkba látogat, sem úgy reagálunk, mint pusztán egy politikai eseményre. Többre tartjuk annál, s többet várunk tőle. Az érzelmi pluszt ehhez egyrészt a messze múltban gyökerező nyelvi rokonságunk adja, másrészt azoknak a politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatoknak a sora, amelyek mai barátságunkat meghatározzák, jelenét és jövőjét gazdagítják.

Első megközelítésben persze a nyelvi rokonság az alap, szívesen hivatkozunk rá, magyarok és finnek. Mégis, amikor először találkozunk, zavarban vagyunk, mert hiába kereszük, nem találjuk a közös szavakat. A finnek számára a magyar nyelv éppolyan idegenül cseng, mint a magyarok számára a finn. A nyelvészek természetesen képesek tudják sorolni a rokonság tényeit, a hétköznapi ember számá-

ra azonban itt is és ott is az érzelmi szálak jelentenek sokat, erre épít, amikor az egymásról vagy a közös dolgainkról érkező hírekre jobban odafigyel.

S érdemes odafigyelni ezekre a hírekre. A finn és a magyar külpolitika nem kevés találkozási pontjaira. Arra, hogy mindkét ország lakói politikai nagyra becsülik a békés egymás mellett élés, a nemzetközi együttműködés elveit és eredményeit, hogy készek ezért cselekedni, jó másfél évtizede Budapestről kelt szárnnya a Varsói Szerződés politikai tanácskozó testületének a felhívása, hogy tartsák meg az európai biztonsági és együttműködési értekezletet. S a finn főváros, Helsinki adott otthont 1975 nyarán a tanácskozásnak, a csúcsertekezletnek, amelyen 33 európai ország, valamint az Egyesült Államok és Kanada vezetői aláírták a záróokmányt. A helsinki záróokmányt — mert csak így emlegetik szerinte a világon ezt a dokumentumot. Helsinki és Budapest neve azóta sem tűnt el abból az eseménynaptárból, amely-

ben az európai biztonsági és együttműködési folyamat fontosabb állomásait tartják számon. A finn főváros adott otthont tavaly ősszel az európai leszerelési és bizalomteremtő konferencia előkészítő megbeszéléseknek. Ez a tanácskozás január közepé óta Stockholmban zajlik. Budapest pedig épp a napokban ért véget az európai kulturális fórum előkészítő értekezlete a fórumot jövő ősszel szintén fővárosunkban rendezik meg. S a finnek már készülnek a helsinki záróokmány 10. születésnapjának megünneplésére, ez az évforduló jövő nyáron lesz.

Természetes, hogy a magyar- finn kormányfői tárgyalásokon sok szó esik majd a kétoldalú kapcsolatokról, az eredményekről és a tennivalókról. Árucsergő forgalmunk — az utóbbi esztendőben tapasztalt, elsősorban világgazdasági okokra visszavezethető egyenletlenségek ellenére — dinamikus bővül. A két ország vállalatai között csaknem 30 kooperációs megállapodás van, de amíg a lehetőségeket illeti, akad még bőven kiaknázatlan terület. Ilyen lehet a számítástechnika, az erőművi gépgyártás, a gyógyszeripar, s ilyen lehetőségek a közös fellépés a harmadik piacokon is.

Tavaly ősszel, amikor Helsinkiben jártam gazdasági beszélgető partnereim mind elismeréssel szóltak a magyarok közreműködéséről az energiatermelésben. Finnországban a villamoserőművek teljesítményének csaknem tíz százalékát ma magyar gépek szolgáltatják.

Kiterjedtek más kapcsolataink is. Ebben 1980-tól nagy része van a Magyar Kulturális és Tudományos Központnak Helsinkiben. Beátságunk ápolásában immár három évtizede fáradoznak munkát végeznek a Finn-Magyar Társaság aktivistái. Elevenek a testvérvárosi kapcsolatok, s immár hagyományosa van a háromévenként ismétlődő barátságos heteknek, amikor kétszázán-kétszázán jutnak el finnek és magyarok, egymás országába.

Sok-sok magyar tapasztalhatta már, hogy a szívesen látott vendéget így köszöntik Finnországban: „Tervetulo!”, ami magyarul szó szerint azt jelenti, hogy „Legyen üdvözölve!”. bensőségesebb értelme azonban: „Isten hozta!”. Itt Magyarországon bizonyára sokan fordulnak majd ezzel a szóval Sorsa miniszterelnökhöz: Tervetulo!

Kocsis Margit

A Portugál Kommunista Párt képviselőinek látogatása

Az MSZMP Központi Bizottságának meghívására december 6-7-én látogatást tett Budapesten Albano Nunes, a Portugál Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja, a párt külügyi osztályának vezetője.

Szűrös Mátyás, az MSZMP Központi Bizottságának titkára fogadta Albano Nunes, akivel Horn Gyula, az MSZMP KB külügyi osztályának vezetője és Kovács

László osztályvezető-helyettes folytatott megbeszéléseket. A két párt képviselői szívesen, eltvrtási légkörben véleményét cserélték a nemzetközi élet, valamint a nemzeti kommunista mozgalom időszerű kérdéseiről. Tárgyalhatták egymást országok helyzetéről, pártjaik tevékenységéről és feladatairól. Áttekintették az MSZMP és a PKP együttműködését, a kapcsolatok további fejlesztésének lehetőségeit. (MTI)

A természetbarát fotópályázat díjkiosztása Nyíregyházán

Pénteken Nyíregyházán, a Amatőr Fotóklubok és Szakmai és városi művelődési központban kiosztották az országos természetbarát- és turistafotó-pályázat díjait. A fekete-fehér papírképek kategóriájában az első díjat és a Magyar Fotóművészek Szövetségének különdíját Normantas Paulius (Nyíregyháza), a második díjat, amely egyben a Magyar Természetbarát-szövetség különdíja Juhász Dézsa (Miskolc), a második díjat a különdíjat Boros György (Nyíregyháza), a harmadik díjat Péntek László (Szeged) és Berta Béla (Budapest) kapta. Különdíjat nyert Garay Tamás (Szolnok) és Dobosy László (Ózd). A művelődési központban kiosztották a természetbarát-kategóriájában első díjat és a Magyar 31-ig látható. (MTI)

Erdei Ferenc foglalt december 8-án megjelent cikkében. „A földreform Ma lekérdés, nem egy pont a többi között hanem a magyar ami minden további nek a feltétele és mint a demokrácia megteremtése és a felsorakoztatása.

A nemzeti fejlődés az európai történelem fejlődésnek korábbiak, ezért ahol olyan sőt nem sürgeti meg megteremtésüket, a form megvalósítása a nemzeti fejlődés. A radikális ma mindennél előbbre a sürgetője: fölreakció anyagi és nagybírtokot, és főrszág legszélesebb demokratikus nemzetserégét.”

Erdei Ferenc a val — mely, ha várukek tűnhetett so új szemléletnek a

A ne...

1944. november egy ismeretlen Tartsay Vilmos Budapest. An lakásán. Fia nül hallgatta, v al szeretne b fél éve halott h hogy a dolgot nyomozó külön jelenlévőket e ték.

Az akciót R zados, a Nemz tonai osztály aki az áruvá jelentése nyom katonai ellená kásán aznap tartának. A je az ajtó, a „M A megbeszél embereket Ra „Gaz bitang rokra kerültek ikra, „Na, itt mondták, ami csengő. A késő fogtak el, s őrizetbe vették, egy Tárn Kis, János a nos hadnagy zászlos később kásra, ahol t mindketlen h lettek ők a ső hősi halott.

A Nemzeti git körüli fog kedett be. Itt éjjel, a kiha rokkant Kiss maga elé: „N gadtá gúnyo nyugodtan al lyazolta az ö ököllel vágott A „puhítás majd megke zkönyvbe f Nemzeti Szár 4-én adta át a 4-és az 5-ös számú Bírósá a Margit kör ködött. A p Vilmos hadbí zást, aki a st bott 72 órán fejezti. Jelle legere, hogy kezdte az el napon a bír állítottak ha ki sem hird rán máris fe négyzógbe v egy szakasz tentő példát

December biztosították kor Vargyas nöketlével a média. A t vezette, míg hadbíró száza járt megbízva nélen, aki egy zatú karossz tárgyalóterme a Számonkér meg. Az ő je „nyilvános”

Az elfogott antifasiszták kat, férfiass

31-ig látható. (MTI)

40
ÉV

A demokratikus Magyarországért

„A földreform a magyar nemzeti fejlődés alapja”

Erdei Ferenc fogalmaz így a Néplapban 1944. december 8-án a harmadik oldalon megjelent cikkében. A földreform történelmi szükségéi cím alatt a következőket írja: „A földreform Magyarországon nem részletkérdés, nem egyik politikai programszempont a többi között, amin alkudozni lehet, hanem a magyar nemzeti fejlődés alapja, ami minden további demokratikus fejlődésnek a feltétele és biztosítéka. Eppen úgy mint a demokrácia politikai rendszerének megteremtése és a demokratikus népi erők felsorakoztatása.

A nemzeti fejlődésnek ezek a létfeltételei az európai történelemben általában már a fejlődésnek korábbi szakaszán megvalósultak, ezért ahol olyan égető történelmi szükség nem sürgeti most való kiharcolásukat, és megteremtésüket, mint nálunk... a földreform megvalósítása nélkül nem nyílik meg a nemzeti fejlődés demokratikus útja.

A radikális magyar földreformnak két, mindennél előbbre való történelmi szükség a sürgetője: föl kell számolni a feudális reakció anyagi és politikai erőforrását, a nagybirtokot, és földhöz kell juttatni a parasztság legszűkebb rétegeit, mint a demokratikus nemzeti fejlődés legszámosabb seregeit.

Erdei Ferenc a történelmi visszatekintés — mely, ha vázlatos is, akkor igen sürűnek tűnhetett sokak számára, gyökeresen új szemléletnek a világról s a magyar törté-

télelemről is — Kelet- és Nyugat-Európa eltérő fejlődéséről ír. A magyar világ elmaradottsága legvilágosabban ebben a háborús tragédiában mutatkozott meg; a gazdaságival együtt járó ideológiai fejletlenségéből tömegeket kellett kiléptetni, minél hamarabb. Nemcsak azt kellett magyarítani, miért van szükség demokráciára, hanem már azonnal gyakoroltatni, alkalmazni.

„A legeslegvégő történelmi óra a mai, amikor a magyar nemzeti fejlődésnek ezt az iszonyú gátját (azaz: a nagybirtokot) le kell bontani... Ebben a munkában a parasztság visszaszorított indulatai egyesülnek a munkásság és a polgári rétegek szabadságvágyával és demokratikus igényével; ezen az úton nem lehet eltérés és különbözőség az együttműködő rétegek között!” — fejezi be gondolatmenetét Erdei Ferenc.

„Vasárnap négyülést rendez a Nemzeti Bizottság!” — hívja fel a figyelmet magára egy másik hír, bizonyítva, hogyan volt nemcsak híradója, hanem egyben szervezője is a Néplap, a felszabadult ország első kommunista lapja, az eseményeknek.

S egy pillantás az újság más részeire: „Házasság. Férjhez menne modern úrnő jó fizetésű hivatalnokhoz, 24–26 éves. Rendőrök előnyben... Egyéb. Aprópénz állandóan kapható Néplap kiadóhivatalában... Egy paplanlepedőt elcserélnék zsirért.”

Szilágyi Gábor

A nemzet őrzi emléküket

1944. november 22-én, késő délután, egy ismeretlen férfi csegett be dr. Tartsay Vilmos nyugállományú százados Budapest, Andrassy út 29. szám alatti lakásán. Fia nyitott ajtót aki értetlenül hallgatta, hogy az idegen nagyapjával szeretne beszélni, aki akkor már fél éve halott volt. Mig beljebb mentek, hogy a dolgot tisztázzák egy csendőrnemző különítmény rontott be, a jelenlevőket egy külön szobába terelték.

Az akció Radó Endre csendőr százados, a Nemzeti Számokérő Szék katonai osztályának parancsnoka vezette, aki az áruelővált lett Mikulics Tibor bejelentése nyomán tudta meg, hogy a katonai ellenállás vezetői Tartsay lakásán aznap este fontos megbeszélést tartanak. A jelszó, amire kitarúj majd az ajtó, a „mozi” szócseka volt.

A megbeszélésre érkező gyanútan embereket Radó és pribékjei várták. „Gaz bitang kommunista, most hurkora kerültek!” kiabáltak áldozataikra. „Na, itt egy újabb tovaris!” — mondták, amikor ismét megszólalt a csendő. A késő esti órákig 12 ellenállót fogtak el, s az egyetemi fűvészkertben őrizetbe vették Bajcsy-Zsilinszky Endrét, egy Tárnok utcai lakásban pedig Kiss János altábornagyot. Messik János hadnagy és gróf Széchenyi Pál zászlós később érkezett a Tartsay-lakásra, ahol tűzharcba bocsátkoztak és mindketten halálos sebet kaptak. Így lettek ők a Felszabadító Bizottság első hősi halottai.

A Nemzeti Számokérő Szék a Margit körüti fogház III. emeletén rendezkedett be. Itt kezdték meg, még azon éjjel, a kihallgatásokat. A háborús rokkant Kiss tábornokot Radó rendelte maga elé: „Na, mi van, tovaris!” — fogadta gyönyölvén. „Szóltam csak nyugodtan altábornagy úrnak” — válaszolta az őz generális. Radó erre ökölrel vágott az arcába.

A „puhítás” november 30-ig tartott, majd megkezdtek a vallomások jegyzőkönyvbe foglalását. Az iratokat a Nemzeti Számokérő Szék december 4-én adta át a Vezérkar Főnöke III. számú Bíróságának, amely ugyancsak a Margit körüti börtönépületben működött. A per levezetésére Dominics Vilmos hadbíró őrnagy kapott megbízást, aki a statáriális eljárásra megszabott 72 órán belül az ügyet be akarta fejezni. Jellemző a per justimord jellegére, hogy a bíróság éppenszállal elkezdte az eljárást, amikor a második napon a börtön udvarán már fel is állították hat bitófát. Az ítéletet még ki sem hirdették, de a börtön udvarán máris felsorakoztatták a kivégzési egységbe vezényelt katonákat, s még egy szakaszból kiválasztottak, akiknek elrettentő példát akartak mutatni.

December 6-án géppuskás csendőrök biztosították a börtön bejáratát, amikor Vargyassy Gyula altábornagy ellenőrlésére elkezdődött a bírósági komédia. A tárgyalást végig Dominics vezette, míg a vádat Simon Ferenc hadbíró százados képviselte. A nyilas párt megbízásából „Sütő testvér” volt jelen, aki egy részére bevitetett bőruztatú karosszékekben terpeszkedett. A tárgyalótermet csendőrök, nyomozók, a Számokérő Szék emberei töltötték meg. Az ő jelenlétük fejezte ki a per „nyilvános” jellegét.

Az elfogott, meggyőzött ellenállók, antifasiszták nem mentegették magukat, férfiasan és hőiesen vállalták

tetteiket. Meghiúsult a bíróságnak az a taktikája, hogy a vádlottakat megtörje, szembeállítsa egymással. Bajcsy-Zsilinszky kijelentette, hogy „bűnösnek nem érzi magát, mert legjobb meggyőződése szerint, tudatosan, az ország érdekében cselekedett.” Kiss János azt hangoztatta; azért csatlakozott a mozgalomhoz, „mert ezzel hazájának tesz szolgálatot”. Tartsay szerint „abban a hiszemben és tudatosan cselekedtem, hogy ezzel a hazának használ.” Vállalta a tetteit Nagy Jenő ezredes is, aki kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek. Hasonlóan helytálltak a többi vádlottak is.

Bajcsy-Zsilinszky Endre országgyűlési képviselő védője, Kelemen Kornél, az első napon elérte, hogy a mentelmi jogára való tekintettel Bajcsy ügyét kivonják a katonai bíraskodás alól. Ő december 24-én Sopronkőhidán állt bitófa alá.

A bíróság december 8-án hirdette ítéletét. Jellemző a fasiszták félelmére, hogy az ablakokba és a kapukba golyószóró öreket állítottak. Dominics unott egykedvűséggel olvasta az ítéletet. Az épület ablakai megremegtek, a város fölött éppen légitámadás folyt. Ez adta a kísérőzenét egy pusztulásra ítélt rendszer elvetemült gaztétéhez.

A 11 vádlottból hat ellenállóra mondták ki a halált, közülük később háromnak büntetését 10–15 évben szabták meg. Kiss Jánost, Nagy Jenőt Tartsay Vilmost kötélt általi kivégzésre ítélték. Az idős tábornok nyugodtan, megbékélt lélekkel fogadta a sorcsapást. Így szólt feleségéhez: „Megyálaztak, megszegyénítettek, villanyoztak, de én mindent türelemmel viseltem. Most, ezután vigyél engem Kőszegre!” Haló porai tényleg odakerültek. Tartsay az eljárás alatt teljesen megöszült. Nagy Jenő is bátran viselte a mártíromságot, nézett szembe a halállal.

E sorok írója évekket ezelőtt beszélgetett dr. Németh József tábóri eszperessel, akit Hindy Iván, Budapest városparancsnoka rendelt ki a szomorú eseményhez. Az elítélteket ő vezette fel az ezekücióhoz. Kiss Jánost szólították utoljára, azzal is tetézte büntetését, hogy látni kellett a bitófán bajtársait. „Férfias határozottsággal vállalta a halált. Azt mondta, hogy mindazt, amit tettek, a magyar nép érdekében és jövőjéért tették” — emlékezett a tisztelendő úr.

A kivégzés végét jelző kürtészó, a „lefűvés”, három magyar honvédtiszt, igaz hazafi halálát jelezte. A börtön foglyai, az életben maradt harcostársak megrendülten hallgatták a trombitaszót. Bizonyára eszükbe jutott, hogy mivel búcsúzott tőlük Tartsay: „A megkezdett munkát folytassátok!”

A Kommunista Párt lapja, a Szabad Nép, Új Vértanúk címmel vezércikkben búcsúztatta az ellenállási mozgalom három katonai vezetőjét. Szálszék tetteit Haynau hóhérmunkájához hasonlította. A lap az egész nemzet nevében búcsúzott tőlük: „Kiss János és hóstársainak nevét a magyar dolgozók milliói örökké szívükbe zárták.”

A Margit körüti börtönből ma már semmi sincs. Ahol a bitó állt, ott ma gyermekjásztótor van. A vörösmárvány emlékkönel december 8-án újra megjelennek a koszorúk, az emlékezés virágai, hirdetve, hogy a felszabadult magyar nép soha nem felejt el hőseit és mártírjait.

Gazsi József

KONGRESSZUSRA KÉSZÜLÜNK

Csak nyitott várospolitikát lehet csinálni

A berettyóújfalui kommunisták tapasztalataiból

— Az utóbbi évtizedben Berettyóújfalu életében is meghatározóvá vált az ipar. Van azonban egy sajátosság: igen magas a bejáró dolgozók száma. Az 1980-as pártértekezlet beszámolója kétezer fölül beszélt. Megvan-e most is ez a sajátosság? Mit tudnak tenni a bejáró dolgozók politikai, kulturális arculatának formálásáért?

Kusai Sándorné, a berettyóújfalui városi pártbizottság első titkára már a mostani pártértekezleti beszámoló első fogalmazványának birtokában válaszol kérdéseimre.

— Bár a város lakossága 1983-ig 4,4 százalékkal nőtt, a megyében a legdinamikusabban, a bejáró dolgozók száma nem csökkent lényegesen. A vonzaskörzetből eltávozók legnagyobb része Berettyóújfaluba jön, évente kb. 800-an költöznek be a városba. A város „felveszi” őket, noha új ipar nem jött létre, de a kisebb üzemek fejlődtek. Már most látszik: a vonzaskörzetben munkaerőfelesleg alakul ki, főleg érettségizett lányokból, ezért újabb munkalehetőséget kell a körzetben biztosítani. Nem változtak lényegében a bejárás tendenciái sem. Célunk egyébként nem is a mindenáron való behozatala a dolgozóknak, hanem a vonzaskörzet községekben megteremtési a megfelelő munkaalkalmat és a megfelelő szintű életlehetőségeket. A bejárók egyébként mind politikai, mind kulturális szempontból elsősorban a munkahelyen tevékenyek. Ez növeli a munkahelyek politikai felelősségét.

— Az előző beszámoló ellentmondásosnak ítélte meg a térség mezőgazdaságának helyzetét. Mi most a helyzet? Fejlődött-e a kiegészítő tevékenység? Elég-e a kezdeményezőkedv?

— A mezőgazdaság Berettyóújfaluban magában nem meghatározó. A három tsz és egy állami gazdaság a munkaerő 12 százalékát foglalkoztatja, s évek óta egyenletes, jó színvonalú, nem veszteséges, fejlődő. A pártbizottság hatáskörében egyébként 23 mezőgazdasági üzem van, ez területileg a megye összes mezőgazdasági területének 24 százaléka. A gazdaságok önmagukhoz viszonyítva mind fejlődtek. Bizonyítja ezt többek között, hogy csökkent a veszteség és a veszteséges üzemek száma. Jelenleg csak három olyan gazdaságunk van, ahol nem látszik megnyugtatónak az előrelépés lehetősége. Fejlődött és változott a termékszerkezet és nagyon szerény előrelépés van a melléküzemági tevékenységben. Legtöbbre az esztári tsz vállalkozott, de konzervgyári egység települt például Váncsodra, ruhaipari és villamosági részleg kezdett működni Csökmön. Kétségteljesen fellendült a kezdeményezőkedv, bár a tökeszegénység ennek most erőteljesen útját állja. Legfontosabb előrelépés azonban a komplex melioráció megindulása.

— A komplex meliorációt az előző pártértekezlet anyaga „halaszthatatlannak” nevezi. Mi történt öt év alatt?

— A melioráció valóban halaszthatatlan volt, mert ezen a tájon a termelés biztonságát ez jelenti. A VI. ötéves tervben 15 ezer hektár meliorálása történik meg, kb. 330 millió forint értékben. Most is folyik nyolc üzemben. Ez körülbelül a szántóterület egyharmada és a szántóterületek többségét meliorálni kell. A munka egyenletesen folyik, bár egyes üzemekben akadtak nehézségek a saját erő hozzátételénél. A jó példa azonban mindent igazol. A legelőször meliorált komádi Bihar Népe Tsz-ben ha nagyon figyelnek, 3–4 év alatt megtérül a beruházás. Mondok másik jó példát is. Ezen a tájon a 60 mázas kukorica nagyon jó termés, és volt tábla, ahol ezt megduplázták, de lealább egyháromaddal minden meliorált területen növelni tudták a termésátlagot.

— Az 1980-as pártértekezleten szó esett a Volán kedvezőtlen feltételeiről szűkös juttatásokról. Miután a város és környéke közlekedésében az autóbussznak meghatározó szerepe van, gondoltam különös gondot fordítottak a helyzet javítására. Hogyan?

— A közlekedésben a nagyobb feszültség lényegében megszűnt. Oka ennek az is, hogy ma már nem érdemes beutazni mindenért a városba, mert drága az utazás. A községek önállósága révén sok mindent ott intéznek és javultak is a községekben az egészségügyi, kereskedelmi, stb. feltételek. Igaz, a bejárók száma magas, de a dolgozók nem a Volán-buszokon, hanem vállalati autóbuszokon utaznak. Segített az új Volán-telep és javítóbázis átadása amely a személy- és teherszállításban egyaránt új lehetőséget biztosított és hosszú távon korszerűnek tekinthető. Jelenleg a legnagyobb gond, kb. 20 géncsovevezető hiányzik a Volánból. A távolsági közlekedés általában jó, Pocsaj térségéből nehezebb a bejárás Berettyóújfaluba. Célunk az, hogy a kisebb utak állandó javításával is oldjuk a községek zártóságát.

— Az előző pártértekezleten erősen kifogásolták a kereskedelmi ellátottságot, többek között a kereskedelmi szervezet vezetési színvonalát, a szakember-utánpótlást, a kiszolgálás kulturáltsá-

gát, a korszerűtlen vendéglátóipart, és az áruellátást vas-műszaki árukból, tartós fogyasztási cikkekkel, építőanyagból. Milyen most a kereskedelmi ellátottság?

— A város kereskedelmi ellátása rendkívül sokat fejlődött, beleértve az ÁFESZ vezetésének szakmai és más erősödését is. Most után nálunk is alacsony a kereskedelmi dolgozók bérszínvonal, mindenféle üzemetelési formát alkalmaznak, bátor a kezdeményezés, erős az ösztönzés. Épültek új egységek Berettyóújfaluban is, a községekben is, az utóbbiak főként alapellátást biztosító üzletek. A városban csak a vendéglátóipar jelent gondot, a közétkeztetést végzik, de sem a városi színvonalnak, sem a napi 6–7 ezres átmenő forgalomnak nem felelnek meg. A hiánycikkek itt is ugyanazok, mint az országban bárhol. Rendszeresen ellátatlanság a vonzaskörzet községekben sincs. Igen sokat segített az ÁFESZ saját hűtőfeldolgozó és édesipari üzem. A jövőben a termelőszövetkezeteket is szeretnénk jobban bekapcsolni a kereskedelmi ellátásba.

— Öt évvel ezelőtt az egy lakosra jutó szolgáltatás értéke nem érte el a megyei átlagot. És most?

— Igen sok konkrét dolog történt azóta. Megépült a KIOSZ-székház, alján személyzeti szolgáltatást végző üzlettel. Most épül egy szolgáltatóház. Elkészült a Magyar Autóklub miniszervize, ami továbbfejleszhető. Nőtt a kisiparosok száma. Hiányok továbbra is a személyi szolgáltatásban vannak, de ennek az is oka, hogy a vonzaskörzetben levő lakosok nagy része a városi szolgáltatást veszi igénybe. Nem tartozik ugyan a konkrét szolgáltatáshoz, de alapvetően fontosnak tartom, ami a szennyvíz-elvezetés és a vízhiányt fejlesztése területén történt a városban. Gyakorlatilag mindenütt folyóvíz van Berettyóújfaluban, megépült a biológiai derítő és a város északi részén a szennyvízvezeték. Ez új életminőségek irányába nyitja meg az utat.

— A város társadalmi, kulturális életében meghatározó szerepe van a 120 ezer emberrel ellátó kórháznak. Nem véletlenül figyelt erre az előző pártértekezlet is.

— Noha 1981-ben a kórház városi jellegű lett, ma is 120 ezer embert lát el, bár a városkörzetben csak 52 ezren élnek. A kórházban elvégezték a funkcionáláshoz nélkülözhetetlen alapvető rekonstrukciós munkát és tervezzük kb. félmilliárdos költséggel a komplex rekonstrukciót és bővítést. A kórház nagyüzem, közel ezer dolgozója van. Egészségügyi szempontból alapvető fontosságú, hogy az alapellátás is oda integráljuk. Igen fontos, hogy a középkezelési szakemberek, mert az Arany János Szakközépiskolában képezik az egészségügyi szakembereket. A kórház dolgozói jelen vannak a város politikai életében, s igen fontos szerepük van a közművelődési tevékenységben is.

— A sok konkrét kérdés után egész beszélgetés alapján engedjen meg egy személyes kérdést; hogy látja, mint a város első számú vezetője, város-e már igazán Berettyóújfalu szemlében és szemléletben?

— Ami számokban és arányokban is kifejezhető, azokon a területeken jobban tudjuk bizonyítani, hogy sokat mentünk előre a fentiekben túl is, például lakásépítésben, hagyományápolásban, sportpálya-építésben, az oktatás feltételeinek biztosításában stb. Legnagyobb gondunk kommunális téren az utak és a járdaépítésben mutatkozó lemaradás. Ami a saját szellemi arculatát illeti, fontosnak tartom, hogy jelentős amatőr művészeti csoportok jöttek létre, hogy az egy főre eső folyóirat- és napilap-olvasottság terén az ország első helyeinek egyikét foglaljuk el a városok között, az elmúlt három év viszonylatában. Van új könyvesboltunk, igen sokat fejlődött a munkahelyi közművelődés és megkezdődött a hagyományépítés munkáját is, gondolok például a bihari vers- és prózamondó versenyre, amit a felszabadulás 40. évfordulója tiszteletére 10. alkalommal rendezünk. Azt hiszem tehát, Berettyóújfalu igazi városi arculatát most formáljuk mindannyian, akik itt élünk.

— Végül mostani munkájáról kérdezem.

— Legnagyobb politikai gond, hogy az összetörödött múlt még mindig feszít. A rossz gazdasági adottságok (vizek, korszerűtlen ipari technológia stb.) kihatnak az életrészvonalra, a kultúrára és másra is. Gond, hogy a városkörzetben még mindig az ún. „egymunkakönyves” családi modell létezik. Gond, hogy egyszerre kell a várost építeni és önálló szellemi arculatát alakítani, bár ez igen szép feladat is. Gond, hogy sok mindent itt kell a városban megoldanunk az egész körzet számára. Ugyanakkor előny ez is, itt csak nyitott várospolitikát lehet csinálni.

— Köszönöm a beszélgetést.
Bényei József

Elsőként a kommunisták

A politikai mozgalom életre keltése, a politikai pártok újjászerveződése Debrecenben 1944-1945-ben

Debrecennek 1944 őszén, a város felszabadulása után, a történelem másodszer adta meg azt a megítélhető lehetőséget, hogy az ország ideiglenes fővárosa legyen. A politikai élet gyors életrekelésének, a demokratikus pártok korai újjászerveződésének, a nemzeti összefogás debreceni hagyományainak jelentős része volt abban, hogy ezt a szerepet Debrecen városa be is tölthette.

A politikai élet gyors beindításában — a felszabadító szovjet hadsereg debreceni városparancsnokának ösztönzése mellett — döntő szerepe volt a város kommunistáinak. E vonatkozásban a debreceni kommunistáknak minden más demokratikus párttal szemben volt egy jelentős előnyük, hogy felkészültek a felszabadulásra. Míg a német megszállás és a Gestapó üldözése a többi pártot szinte teljesen megbénította, addig a kommunisták, akik az egész Horthy-korszak alatt illegálisan dolgoztak, jobban meg tudták őrizni erőiket. A párt ismeretbéli politikusaival távoli tanyákon rejtette el de a pártok egy főleg ifjúkommunistákból álló csoportja Balogh Elemér vezetésével mindvégig a városban maradt és aktív ellenállási tevékenységet fejtett ki.

Segítség a termelés beindításához

Számukra a Szovjetunió felszabadító szerepe nem járt félelemmel és fenntartással. Jól ismerte a párt széles nemzeti, demokratikus összefogásra irányuló politikáját, az ország jövőjének alakulásával kapcsolatban is, nekik voltak a legkiforrottabb elképzelések. Már a város felszabadulása előtt elhatározták, hogy a felszabaduláskor azonnal felveszik a kapcsolatot a város területén illetékes szovjet hatóságokkal és megszervezik a legális Magyar Kommunista Pártot.

Ez a magyarázata annak, hogy amikor 1944. október 22-én a szovjet városparancsnok helyettese, Szotnyikov alezredes magához hívatta a város munkásságának képviselőit, segítségüket kérve a termelés beindításához, s ugyanakkor ösztönözte a demokratikus pártok újjászervezését, a Magyar Kommunista Párt még aznap délután megtartotta debreceni szervezetének alakuló ülését. Az alakuló ülésen, amelyet Végh Dezső, a kommunista mozgalom veteránja hívott össze a Hungária kavéház feletti Szakszervezeti Székház helyiségében, már elég sokan részt vettek. Így pl. Balogh Elemér, Holló Zsóka, Szatmári István, Ménes János, Giczei András, Gönczi József és mások. Egy ideiglenes vezetőség is kialakult, de végleges vezetőket csak dr. Tariska István Debrecenbe érkezésekor, november első felében választottak. Titkárnak is őt, a marxizmus-leninizmus legújabb, legteljesebb kommunista értelmezését választották.

Az MKP debreceni szervezetének tevékenysége kezdetben, a párt kelet-magyarországi területi bizottságának megszervezéséig, igen széles területre terjedt ki. Tagjai részt vettek Hajdú Bihar, Szabolcs, Szatmár, Bereg és Ung megyék kommunista pártszervezeteinek kiépítésében. Kezdetben minden nehézség az ő vállukra szakadt, mindenki hozzájuk fordult problémáival, s ők fáradságtalanul vállalták e nehéz szerepet, miközben szóban, de újságjuk, a Néplap útján is sokszor emberben oszlatták el a bizonytalanságot, öntötték reményt szívükbe a jövőt illetően.

A nemzeti demokratikus összefogást, a felszabadult országrész új demokratikus államának kialakítását az illegálisból kilépő kommunisták — minden előzetes ellenére — egymaguk nem oldhatták meg, csak a többi demokratikus politikai erővel együttműködve. Ezért is ösztönözték a többi párt újjászerveződését.

Történelmi tanulságok

Különösen fontos volt a másik munkáspárt a Magyar Szociáldemokrata Párt mielőbbi életrekelése. Ez azonban — több okból — csak némi késéssel nyert megvalósulást. A város felszabadulásakor a párt sorában döntésre illetékes szociáldemokrata vezető nem tartózkodott Debrecenben. Csak néhány nap elteltével szereztek tudomást arról a kommunisták és Szotnyikov alezredes hogy egy közel tanyán rejtőzködik Kovács János, az SZDP volt megyei titkára, akit Szotnyikov alezredes október 24-én magához hívott. Kovács János azonban, akit Szotnyikov sürgetően felkért a szociáldemokrata párt megszervezésére, először azzal hárította el a feladat vállalását, hogy a szociáldemokraták levonták a történelmi tanulságokat és nem kívánják a Kommunista Párt mellett egy másik munkáspártot szervezni.

Amikor végül Szotnyikov és a kommunisták megértették Kovács Jánossal az SZDP újjászervezésének szükségességét, egy másik nehézség akadályozta a szervezőmunkát. Mint kiderült, a párt tagsága is megoszlott a párt újjászervezését illetően, mivel — különösen a szociáldemokrata baloldali — a kommunistákkal való egyesülést kívánta. Végül is — több napos vajdás után — régi SZDP-tagság kettévált, egy része az MKP-ba lépett, a másik részéből Kovács János megszervezte az SZDP debrece-

ni szervezetét. Erre 1944. november 3-án került sor. Kovács János mellett jelentős szerepet vállalt a pártszervezésben Szabó Kálmán nyomdász is, csak később, decemberben egészült ki a szociáldemokrata vezetőség Antalffy Józseffel és Szabó Istvánnal, akik azután az SZDP Debrecenben — december végén — megszervezett ideiglenes országos vezetőségének is tagjai lettek.

Az SZDP debreceni szervezetében a baloldali kiválásával a jobboldali jelentősen megerősödött. Ez azonban a két munkáspárt debreceni szervezetének együttműködésében 1944-45 fordulóján még nem okozott jelentősebb zavarokat. A demokratikus újjászülés kibontakoztatása, az új államiság megerősítése szempontjából ennek rendkívül nagy volt a jelentősége.

A kezdeti bizonytalanság után a demokratikus polgári erők is a politikai szervezkedés útjára léptek. A Horthy-korszak demokratikus ellenzéki pártjai közül a Független Kisgazda, Földmunkás és Polgári Pártnak volt a megyében a felszabadulás előtt a legjobban kiépített szervezeti hálózata és a legnagyobb tömegbázisa. Az ország német megszállása következtében az FKP szervezeti és beszüntették működésüket, vezetőik pedig elrejtőztek a Gestapó elől. A párt vezetői közül a politikai életbe legkorábban Vásáry István — a bethleni korszak egykori polgármestere —, a gömbösi érától az FKP egyik legtekintélyesebb politikusa 1933-tól országgyűlési képviselő — tért vissza. Már a felszabadulás előtti napokban a magyar katonai városparancsnok — a város elmenekült polgármestere helyett — őt bízták meg a polgármesteri teendők ellátásával, mely tisztségben Szotnyikov alezredes is megerősítette.

Mérközve és egyezkedve

Vásáry István, mint tapasztalt politikus, hamar felismerte, hogy nem fenyeget „1919 folytatása” és a polgári erők szervezkedése nemcsak lehetséges, hanem nagy lehetőség is kecsgett a jövőt illetően. Ebben csak megerősítette Gyöngyösi István Békés megyei kisgazda képviselő levele, amelyben beszámolt Vásárynak a szegedi biztató fejleményekről. Így Vásáry — háttérben maradván — már novemberben megbízta Öry Istvánt az FKP debreceni szervezetének újjászervezésével. S így a munkáspártokat követve, 1944 novemberében megkezdődött és befejeződött az FKP debreceni szervezetének újjászervezése is. A párt elnöke Öry István debreceni nagygazda lett. Vásáry István az Ideiglenes Nemzeti Kormány megalakulásáig pártönkivülként szerepelt, több más jelentős funkciót betöltő, polgári érdekeket képviselő személyiséggel együtt. Valójában azonban Öry Istvánon, Lévai Zoltánon és testvérein, Józsefen és Gáboron keresztül, ő irányította az FKP debreceni, majd később kiépülő megyei szervezetét is. Így a munkás baloldal hamarosan egy jól szervezett polgári politikai csoportossággal találta magát szemben, s ezzel mérközve és egyezkedve kellett végrehajtania a demokratikus újjászülést.

Amikor Rényi József és Vas Zoltán 1944 november végén Debrecenbe érkeztek, már egy jól szervezett politikai életet találtak. A pártok Debrecenben is magukévá tették a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front programját és kifejezték készségüket annak megvalósítására. November 30-án Debrecen pártjai létrehozták a Demokratikus Pártok Bizottságát, amely azután 1944. december 5-én megalakította a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front helyi szervezetét, a Debreceni Nemzeti Bizottságot. Ezt követően pedig jelentős szerepet vállaltak az Ideiglenes Nemzetgyűlés összehívásának előkészítésében, nemcsak Debrecenben, hanem az Ideiglenes Nemzetgyűlést Előkészítő Bizottság tagjaiként, bejárva az egész felszabadult országrészt is.

Az Ideiglenes Nemzeti Kormány megalakulását követően, 1944. december 24-én a Néplapban jelentette be megalakulását a kormánykoalíció negyedik pártjának, a Nemzeti Parasztpártnak helyi szervezete. Valójában a párt tényleges megalakulására azonban, csak 1945. január 7-én került sor. 1945. január 4-én jelentette be megalakulását a Radikális Demokrata Párt, mindjárt helyet is kérve a nemzeti bizottságban.

E párt azonban csupán a polgári erők befolyásának növelése szándékával jött létre, amit jelez a párt tavaszi beolvadása a Polgári Demokrata Pártba és vezetői egy részének, Leitner Jenőnek és Császár Lászlónak átlépése az FKP-ba. 1945 tavaszán sor került Debrecenben a Keresztény Demokrata Néppárt zászlóbonítására is, de ez utóbbi nem kapott működési engedélyt.

Az 1945 februárjában szervezkedésbe kezdő Magyar Köztársasági Párt bár kapott működési engedélyt, hamarosan beolvadt a Független Kisgazda Pártba.

Az 1945 elején Debrecenben szervezkedő pártok közül igazán tartós és jelentős önálló politikai szerepet betöltő pártként csak a Nemzeti Parasztpárt maradt fenn. E párt, mint a demokratikus baloldali része, az MKP szövetségeseként, különösen jelentős szerepet játszott a földreformról szóló törvény kiharcolásában és végrehajtásában, majd a demokratikus erők baloldali pozícióinak megvédésében és kiszélesítésében.

Dr. Mikecz Ferenc

40 év arc

1966: „Semmi bajom nem lesz”

— Heten vagyunk testvérek, négy fiú és három lány. Egyik bátyám katonatiszt. Másik parkettás, a harmadik parkettás művezető-szakoktató, a negyedik fiú szobafestő-mázoló. Az egyik húgom adminisztrátor Budapestben az OTP-nél, a má-

sik Budakeszin bölcsődében gondozónő. Engem is tanítottak volna, jártam Beretyóújfalu gyors-gépiró iskolába, de otthagytam. Nem is tudom talán kevés volt bennem az akarat, vagy éppen a fiatalság volt túl nagy akarattal....

Egymáshoz tartoznak címmel Esti beszélgetés Berekbőszörményben alcímmel jelent meg Bieliczky Sándor riportja a Napló 1966. november 13-i számában.

„Gyöngyösi Gyuláné cigányasszony köszöntötte az udvari tanácskozás résztvevőit. Haját eltakarta a kendő, csak a homlokára gyűrűző fűrtök árulták el, hogy fekete, göndör a haja. Férje vezetőségi tag a szövetkezetben. Kötelességtudó család — így jellemezték őket a falubeliek. Eg a munka a kezük alatt. Az asszony öt éve dolgozik a szövetkezetben. Elvégezte a szakmunkástanfolyamot, s most a baromfityénységben kamatoztatja tudását. Hét gyermek édesanyja. Lánya, Julianna az itatásos borjúnevelőben dolgozik. Ő is szakmunkás. Nemrégén készült el új családi házuk. A család összefogott, és együttesen felépítették a szemre is tetszetős, csinos portát. Emberhez méltóan élnek, rendezett körülmények között. Hármuknak eddig 900 munkaegységük van.”

— Amikor a tanulást abahagytam, édesanyommal jártam a tsz-be, a baromfitelepre. Akkor indult Hajdúszoboszlón borjúgondozó tanfolyam, Hámos Lajos, az elnök nagyon biztató volt, menjek, végezzem el. Már voltak gépek a szövetkezetben, csak dolgozó kellett, aki értse hozzájuk. Szoboszlón megtanultam a fejőgép kezelését, a kis borjúk cumiztatását, nagyon szerettem ezt a munkát, nagyon jó volt, a szövetkezetben szerettek, megbecsültek. Mindez így volt akkor, amikor az idézett riport készült. Ennek nyomán indult kerestem Gyöngyösi Juliannát a berekbőszörményi

termelőszövetkezetben. Bi-harkeresztesen dolgozik, adták a felvilágosítást ott, a mindent tudó asszonyok, délután a háromnegyed három busszal szokott hazajárni. Akkor megkeresem a szüleit, döntöttem, s már mentünk is a házakat nézgetve a Széchenyi utcán. A szerencse mellénk pártolt, mikor teljesen elbizonytalanodva megkérdeztünk egy arrajáró asszonyt, kiderült, hogy éppen Gyöngyösiné és éppen az ő — valóban nagyon szép — házuk előtt állunk. Azt is megtudtuk, hogy Juliskát otthon találjuk a Bocskai utcai házában, már harmadik hete nem dolgozik.

„Mondták, ne menjetek el”

Az izléseken berendezett, virággal, kézimunkákkal és sok ötlettel díszített lakásban nem ágyban, csak a díványon fekvő találtam az asszonyt, aki még ma is nagyon fiatalos. Pedig, amit elmesélt, bajból, gondból bőven elég lenne egy egész életre is.

— Huszonegy éves koromban mentem férjhez egy magyar fiúhoz. KISZ-esküvő volt, a tsz-től szép ajándékot kaptam, nagyon mondták, ne menjek el, maradjunk itt. Bár úgy tettem volna! A férjem katona volt a határőrségnél, úgy ismerkedtünk meg. Megtetszett, megszerettem, mit tudtam én arról, hogy civilben milyen ember, meg milyen a családja. Bucsára mentünk, Karcag mellé. Nagyon szép bútorom volt, de ott olyan szobakonyhás lakásba kerültem, ahol még a villanyt is nekünk kellett bevezetni, pedig itthon én már hozzá voltam szokva az összkomforthoz. De azt nem is bántam volna. Dolgoztam a karcagi Téglagyárban — a férjem Kecskebért járt építőiparba, ács-állványozó volt a szakmája —, a munkatársaim szerettek, jóban voltam az asszonyokkal, sok barátom lett, a szomszédok is nagyra tartottak. Pedig tudták, le se tagadhatnám, hogy cigány vagyok. Csak a család. Ivott mindenki. A férjem is, az öccse is. Anyósom nem hagyott békén. Se-hova se mehettem, hozzám se jöhetett el egy barátom, anyámat is csak úgy látogathattam, ha az anyósom is velem jött. A férjemnek mindig csak a rosszat mondták rólam, végül már ő is leigányozott. Ha édesanyámékra hallgattam volna! Hogy mondták, mielőtt férj-

„Mindig dolgoztam”

Am a sor, szeszélyes, és van, aki felé csak a kegyetlenebb arcát fordítja. Gyöngyösi Julianna bútorfőnyezőként dolgozott, s munka közben nem egyszer előfordult, hogy a vegyszer a szemébe fröccsent. Belement, kimosta, nem csinált ügyet belőle. Egy idő után azonban az egyik szeme romlani kezdett, háromszor megműtötték, most pedig már nincs más megoldás le kellett szálakolni. A fogai is tönkre mentek, a haja is hullik... De mindezt nem bánna, csak a nagyobb lányának sorsa fordulna újra egyenesbe.

A kislány ugyanis egy hónappal ezelőtt otthagya az iskolát. Szeretem? Sokkal inkább gyerekes megfontolatlanság. Már ő maga is bánja, azt szeretné, ha még is folytathatná, és jövőre érettségizhetne. Amikor ott jártam, kétségek és remények között az iskola döntését várták.

tem. A férjem utánam jött, próbáljuk meg mégis. Megszülettek a fiúk, ikrek, de csak nem boldogultunk egymással, elváltunk. A férjem nem nyugodott, megházasodni se tudott újra, hiszen négy gyerek után fizette a tartásdíjat.

Felment a padlásra

— Anyámék vettek nekem egy szoba-konyhás lakást. Először alkalmi munkákat végeztem, jártam kapálni, tengerit törni az állami gazdaságba, aztán sikerült beadni a gyerekeket óvodába, bölcsődébe, én meg elmentem dolgozni Biharkereszre a ktsz-be. De a férjem csak nem hagyott békén, egyszer részegen mindent összetört a lakásban, elvitte a rendőr, harminc napra bezárták. Mikor szabadult, bejött a munkahelyemre, ott a többiek előtt leherdólt mindennek aztán elment. Délután, ahogy hazajöttem, először anyámékhoz mentem, azt beszéltem meg, most már mit csináljak, ő meg közben az én házamban felment a padlásra. Felakasztotta magát.

Hét évvel ezelőtt történt. Azóta Gyöngyösi Julianna egyedül neveli a négy gyereket. Azaz mégsem egészen egyedül, hiszen ott áll mellette a család, a szülők, testvérek, rájuk mindig számíthat. Három évvel ezelőtt húszezer forintért eladta a kis házat, a pénzből tízezeret takarékbán tett a gyerekek nevére — ellenőrizheti a gyámhatóság bármikor —, a másik tízezer hitellel megjelölve ezt a mostani házat vette. Csaknem fél hozat porta van hozzá a ház is nagy, szép. Mióta megvette, állandóan javíttatja, csinosíttatja, még nem egészen olyan, ahogy szeretné, de majd az lesz — gondolta három éve, amikor úgy hitte, most már minden rendbe jön az életében. Van munkája, tisztességes keresete, a két nagylány szakközépiskolába jár, a nagybókból a nyáron — a közgazdasági szakközépiskola második osztályára — a helyi tsz-ben volt gyakorlaton igen jó véleményű mondták róla, a kisebbik lány egészségügyi szakközépiskolába jár. A két fiú hetedikese, nem tanulnak rosszul, egyikőjük örsvezető és már Zánkán is volt.

— Ha a kollégiumba nem

Nagy Zsuzsa

Pillantás a múltba

A NAPLÓ FOTÓPÁLYÁZATÁRA ÉRKEZETT

Néhány hete hirdettük meg Pillantás a világra című fotópályázatunkat. Arra kértük olvasóinkat, nézzenek szét régi szekrényekben, fiókokban, gyűjtsék össze a meglévő fényképeket, amelyeket a felszabadulás utáni 40 éves közösségi vagy magán eseményeit ábrázolják. Pályázatunkra eddig is nagyon sokan küldtek be fényképeket, amelyek érdekes dokumentumai az elmúlt 40 esztendőnek. Mostani összeállításunkban bemutatunk néhány képet a beküldöttek közül. Együttal továbbra is arra kérjük olvasóinkat, hogy küldjenek be fényképeket és ezzel segítsenek jobban megismerni történelmünk egy igen jelentős szakaszát.

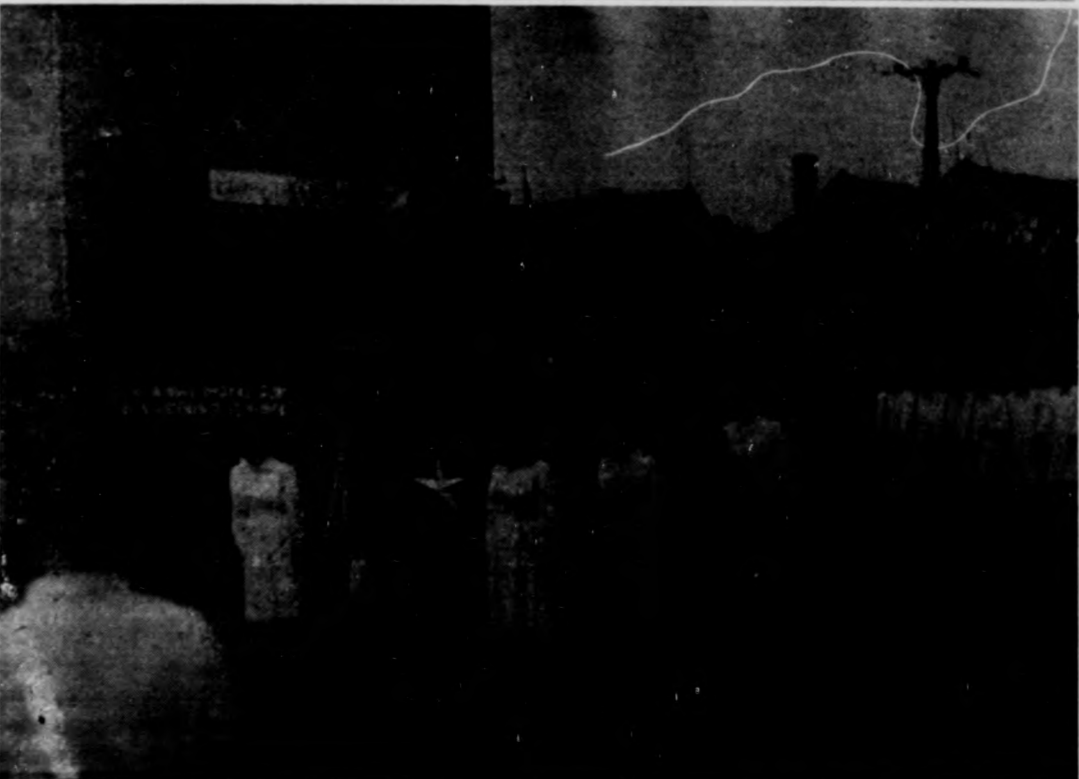
Egyetemisták a vasút újjáépítésében. (Beküldte Engli Sándorné Debrecen, Apafi u. 10.)

A hajdúhadházi gyermekváros egyik lakóbarakja 1947-ben. (Beküldte Csuka Lajosné Debrecen, Juhász Gyula u. 2.)

Lovas kocsik felvonulása egy régi május 1-én Debrecenben, a Hatvan utca elején. (Beküldte Szakáiné Horváth Enikő Debrecen, Nap u. 20.)

A Debreceni Orvostudományi Egyetem menetszlopának eleje az 1951. május 1-i felvonuláson. (Beküldte dr. Károlyi György, (Budapest)

A debreceni Ispótlay utcai református elemi iskola — akkor szűkegyházi — az 1944. június 2-i szőnyegbombázás után. (Beküldte és készítette Bán Elekné, Debrecen)

Szovjet katonákról készült felvétel Kabán 1944—45-ben. (Beküldte dr. Fekete Tamásné Miskolc)

1948-ban a hadhastéglás MNDSZ-asszonyok szűkegyházi foltosításával készülnek az aratásra. (Beküldte Bihari Béla Hadhastéglás, István király u. 14.)

A debreceni Vagongyár kasznháza 1944. június 2-án az angol légitámadás után. (Beküldte Dóró Lajos, Debrecen, Heszvéd u. 25.)

Kossa István külügyminiszter december 14-én ünnepi beszédet mond a Polgár-Hajdúbeszermény út átadása alkalmából a polgári volt mozihelyiségben. (Beküldte Fekete Tamásné, Polgár)

A fafa

Nyurgára nőtt szivarnap után, méltóságát a négyzintes társasház vesztett, az egyre vastagabból lengő-meghajló díszes ösvényt, s bent, a lépcsőnek, nyújtózkodnak hiába becsapó ködös levegőben növények. Itt a szobák kedik az ablak alatt, de ja mondja — most egészségi állapotban. méregzöld gyümölcsét, holott tavaly, marretelt róla a család.

A növény, a fa így zártartozik a fafaragó. Egyfelől az örökletes törőhetetlen gyermekre; másfelől a fa, a anyag iránti vonzódás szimpátia? Nem beszéljünk az ösökről, a legalább hatvanban lombosodó családjánál, feltűnőbb ösökről sem — de kert

(Kertészivadék vagy tam lenni. Nem az a letechnikus, munkaszakvizsgatárny. Megtanultam is, hogy a fa képe rosszul bánnak vele. fát radiátorra teszik tisztességtelenségvel évek dolgozom, tizenvezőintézetekben, illeténel és bár a munkavételem, az a vágy benzetet, a tanult szakmártartósan, a művészi tegyon szeretek olyan tlyek itt maradnak a talán emlékül is, róla szeretnék még kapu játékokat faragni.)

Faragott már ilyen, ma lesz erre később a fafaragóval. Nagy Sár tettek például a Thom Barátság játszótér gy latfigurákat imitáló nyugdíjasház kerengoszlopa dicséri a mur a Nagytemplom mög az egykori Szent And kányos kapuját. Tölgy kat és a Krematórium. A Közttemetőben négy arról: nemcsak felad gás, hanem makacs el

(A Nagyerdő szélén a műhelyem. Azt szer féle szabadtéri bemu nek. Kifaragnám a le fejfatípusokat. Menn ridég kökeresztek!)

És ő faragta azt a h székelykaput, amelyik magára a meghökken megőhökent pillantá test ez a kapu a Csap ben. Más tájak, más é gashegyek falvainak más lelkeletről regél. kapuk, a kíváncsi sz hagyó több méter m mények hazájában, a dékén különös kurioz litásban is könnyed, szes kapu: s mellette tan kukucskaállásra alk detit, a helyén állót készitette, hanem e származott építés: e régi kerítésformát, de híres székelyföldi ka zül választott reája d

(En úgy látom, a m vészet elsősorban a gyel. Pedig hogy kiv A templom, a temető ház, s csak azután a apróbb használati tá

Azt mondja tehát reti ezeket az eredet szülő tárgyakat; de a zárt terület. A mint egy hagyományosan lépni nem szabad, s Számára az alkotói más faragótéma jelet, amíg eljutott idái

A fafaragó

Nyugára nőtt szivarfa kapaszkodik a nap után, méltóságos fenyők karéjában, a négyszintes társasház udvarán. Levélük reszelt, az egyre vastagodó zúzmara súlyától lengő-meghajló díszbokrok keretezik az ösvényt, s bent, a lépcsőházban is tekerednek, nyújtózkodnak hidegtől, a nyíló ajtón becsapó ködös levegőtől megborzongó zöld növények. Itt a szobában citromfa terpeszkedik az ablak alatt, de — ahogy a gazdája mondja — most nem a legbiztatóbb egészségi állapotban. S valóban: egyetlen, méregzöld gyümölcsét kínálja csak a világnak, holott tavaly, majdnem harmincat szüretelt róla a család.

A növény, a fa így is, itt is szorosan hozzátartozik a fafaragó Nagy Imre életéhez. Egyszerű az örökletes szimpátia okán, a kitörhetetlen gyermekkori emlékek hatására; másfelől a fa, mint megmunkálendő anyag iránti vonzódása miatt. Örökletes szimpátia? Nem beszél asztalos vagy ács (soőről), a legalább háromszáz éve Debrecenben lombosodó családja nem regél különösebb, feltűnőbb tehetségű faragóküldökről sem — de kertészekről igen.

(Kertészivadék vagyok, kertész is akartam lenni. Nem az lettem, hanem építész-technikus, munkaeszközöm lett a fa is, sőt vízszintező. Megtanultam, később tapasztaltam is, hogy a fa képes öngyilkos lenni, ha rosszul bánunk vele. Ha például a nedves fát radiátorra tesszük: ami a legnagyobb tűrhetetlenség vele szemben! Huszonöt éve dolgozom, tizennyolcat különböző tervezőintézetekben, illetve az ingatlankezelőnél és bár a munkaviszonyomat megszüntettem, az a vágy bennem él, hogy az építészeti, a tanult szakmámat összekapcsoljam, tartósan, a művészi terveimmel. Vagyis nagyon szeretek olyan tárgyakat faragni, amelyek itt maradnak a városban. Szem előtt, talán emléklül is, rólam. Nagyon szeretek és szeretnék még kapukat, ajtókat, padokat, játékokat faragni.)

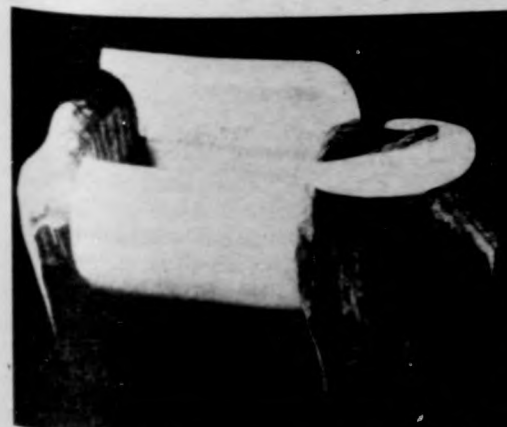
Faragott már lyvet, s remélhetőleg alkalma lesz erre később is. Egy másik debreceni fafaragóval, Nagy Sándorral közösen készítették például a Thomas Mann utca melletti Barátsgajtszóter gyönyörű, többnyire állatfigurákat imitáló játszóeszközeit. Az új nyugdíjasház kerengőjének kilencvennyolc oszlopa dicséri a munkáját. Ő faragta újra a Nagytemplom mögött föltárt romkertben az egykori Szent András-templom egyik sárkányos kapuját. Tölgyből, akár az oszlopokat, a Kermatórium huszonkét új ajtaját. A Köztemetőben négy kopjafa mesélhetne arról: nemcsak feladat számára a fejfafaragás, hanem makacs eltökéltség is.

(A Nagyerdő szélén, a Pálma mellett van a műhelyem. Azt szeretném, ha ott valamiféle szabadtéri bemutatóhelyet készítenék. Kifaragnám a legjellegzetesebb magyar fejtápusokat. Mennyivel szebbek, mint a riedg kökereszek!)

És ő faragta azt a hatalmas, galambdúcos szekélykaput, amelyik a Csapó utcán vonja magára a meghökkenést tekintetek. Igen, a meghökkenést pillantásokat: mert idegen test ez a kapu a Csapó utca téglatengerében. Más tájak, más építészeti anyagok, magashegyek falvainak üzeneteit hordozza, más lelkületek regél. A zárt, tömört téglakapuk, a kíváncsi szemeket kielégítetlenül hagyó több méter magas, portarejtő építmények hazájában, a rejtekező civisek vidékén különös kuriozitás ez a monumentális építés is könnyed, játékosan, derűsen díszes kapu: s mellette az alacsony, kimondottan kukukskálásra alkalmas kerítés. Az eredeti, a helyen állót nem is debreceni polgár készítette, hanem egy Székelyföldről ide-származott építész: e második megőrizte a régi kerítésformát, de Nagy Imre Malonyai híres székelyföldi kapufaragás-mintái közül választott reája díszítőelemeket.

(Én úgy látom, a mai gyakorlati népművészet elsősorban a házbelsőre, a szobára figyel. Pedig hogy kívánna az egységes kép? A templom, a temető, a kapuk, udvarok, a ház, s csak azután a belső, a berendezési és apróbb használati tárgyak.)

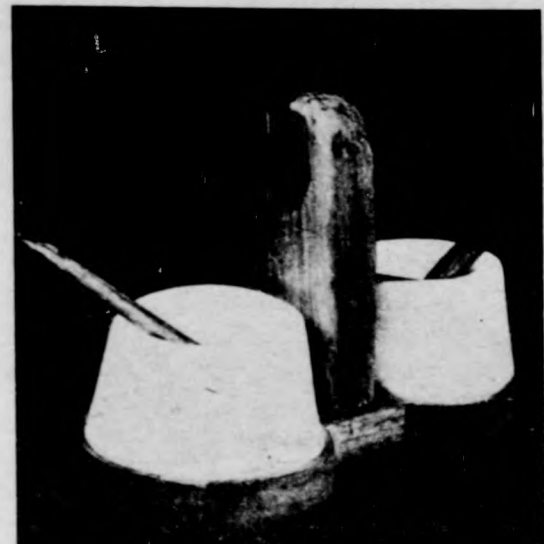
Azt mondja tehát Nagy Imre, hogy szereti ezeket az eredeti minták alapján készülő tárgyakat; de a fafaragó számára ez zárt terület. A mintákat lehet variálni, de egy hagyományosan megszabott körből kilépni nem szabad, s ez így is van rendjén. Számára az alkotói szabadságot egészen más faragótema jelenti. De hosszú volt az út, amíg eljutott ideig.

(Amikor faragni kezdtem, munka mellett, lent a pincében, ha lehetett, titokban, mindent agyonfaragtam, ami a kezembe került. Anyira díszítettem, hogy már nem látszott a fa, az anyag. Persze, meg akartam mutatni én is, hogy milyen ügyes kezem van! És faragtam olyan farozsfejeket, alakokat, figurákat, melyekre hozzáértők azt mondták: ez nem népművészet, de nem is szobrászat, hanem valami, közepén, de nem a legjobb. Hát igen, kudarok nélkül nem megy. Igazából nem tudtam kihez fordulni, bizonytalan volt körülöttem minden. Az első fogódzót az az 1978-as, kalocsai folklorfesztivál jelentette, ahová, próbaképpen elküldtem egy fésülködőasztal-szék együttest meg egy kis, csonttal kombinált fűszertartót. És első lettem.)

Látványos, hirtelen kiugrás! Tagja lett a debreceni faragószakkörnek, sőt három évig vezetője is.

(Viszont épp akkor jutott legkevesebb időm a magam dolgaira.)

Csoportos kiállítások gyakori résztvevője volt, s a másodiknál rosszabb helyen soha sem végzett. Egy szoboszlóki nyilvános zsűrizésre (a Népi Iparművészeti Tanács elnöke zsűrizett akár az „utacáról” behozott tárgyakat is, tehát bárkit, aki ott a munkáival megjelent) egy ölnyi csontból-fából készített figurális tárgyat vitt el. A felét rögtön megvette, a saját gyűjteményük részére az elnök, s javasolta Nagy Imre számára a népi iparművész címet.

(Eltelt azért egy kis idő, amíg valóban megkaptam. 1981-ben, Siófokon, ahol az első kismesterségek-pályázatra küldtem el öt tárgyat: ott a helyszínen megadták a címet. Addig úgy hívtak, hogy „díszárgyészítő kisiparos”).

Csontfa kombinációjú, figurális, konkrét funkciót betöltő használati tárgyak: az a megtalált, szép alkotói almokkal, reményekkel kecsgető téma. E tárgyak először Athénban kerültek a közönség elé (ott is tartották valamennyit), s Pesten, amikor áprilisban Debrecen „bemutakozott” a fővárosnak.

(Bonyolult, olykor lehetetlenül túlbonyolított formáktól jutottam el ideig: amikor már az a fő elvem, hogy minél kevésbé avatkozzam bele az anyag természetes alakzataiba, formáiba, hogy minél kevésbé fedjem el az anyag saját természetét. Ez a kis szilvafa tégely: épp csak kikerekítettem. Vagy a csont barázdái, dudorai: maradjanak. A fekete dió gyönyörű erezte: éppen csak megkenem egy kis napraforgóolajjal.)

Fafejú, csonthasú ökröcskék, busa fejű mangalica, kacsa, tehén, tyúk, kos, kutya és ló: pocakjuk apró tárgyakat, ékszer, fűszereket, cigarettát rejthet magában. Csontfejú vagy csontnyelvű evőeszközök, petrezselyemvágó, asztali fűszertartó. Honnan ez a rengeteg csont?

(Annai velőcsontot valóban nem vásárolhatok, amennyi anyagra szükségem van. A konzervgyár segítségével jutok hozzá. De hinné-e, hogy például mennyi baj van a tápszeres disznók csontjával: törékenyek, használhatatlanok. A fát pedig?)

A fát részben veszi, részben kapja. Azok az áldásos kertészkapcsolatok: ha kívágnak valahol egy öreg, de faragásra még alkalmas fát, szólnak neki. Farag tölgyet, szilvát, cseresznyét, akácot, ami van, de a kedvence a fekete dió. Sötét, sejtelmes fényű, villog mellette a fehér csont.

Úgy tetszik, egyelőre nem is akar megválni ettől a két anyagtól. A leendő, tócsókerti bölcsőde kapuinak, kerítésének kifaragására készül; e kis tárgyak kompozícióba rendezett változataival kísérletezik, és álmai között ott egy szép, nagy vadászkeszlet. Asztal, rajta minden: faragott tálak, tányérok, evőalkalmosságok, fűszertartók. S a székek: épp csak sejtethetően, elnagyoltan állatfejbe forduló támlákkal. Semmi díszítés: csak arra fülel majd, mire kéri őt az anyag, a maga természetességében tündöklés fa.

Cs. Nagy Ibolya

Görög földön magyar dallal

A berettyóújfalui városi és pedagóguskórus a közelmúltban Görögországban vendégzerepelt. A Bartók Béla nemzetközi kórusfesztiválon került baráti kapcsolatba a korinthuszi görög kórus és az újfalusi pedagóguskórusokkal. Alexandrosz Papagiannopoulos karnagy és Thomas Thomaidis, a kórus elnöke hívta meg az újfalusiakat. Ez volt az énekkar első külföldi szereplése.

Szilágyi Péter karnagy vezetésével Belgrad, Szófia, Athén útvonalon utazott az együttes Korinthoszba. A felejthetetlen szép út után kétágyas szállodai szobákban helyezték el bennünket. Másnap a kisváros sok kis újjal megrakott kirakataiban gyönyörködhetünk, a pálmákkal, leanderekkel és különböző fenyőkkel övezett sétányokon sétáltunk.

mi pedig csomagoltunk és élményeinket rendszereztük. Felidéztek a vacsora mellett beszélgetések hangulatát, a hétköznapi együttléteket. Felejthetetlen volt számunkra az a látogatás is, amelyet a kórus elnöke, Thomaidis úr hétvégi házában tettünk. A kis nyaralót almáskertjeihez hasonló narancskert övezte. Számunkra kuriózum volt a fáról szedni a narancsot, citromot, mandarint. Csodálkozva éreztük, hogy a zöld citrom héjának milyen sajátos illata van, ha kissé megkarcoljuk, a mandulához hasonló, Látunk gránátalmát, amelyről a kórusunk által is bemutatott görög népdal szól. Megízleltük a sajátos aromájú, kissé illatos fehér bort. Beszélgetéseink során megtudtuk, hogy a karnagy három énekart vezet. A vendéglátó korinthuszi kórus a szó legszorosabb értelmében amatőr együttes. Az éneklés öröme és a közösséghez tartozás igénye alakította meg és tartja össze. Szerelmek, barátságok szövődtek — a karnagy és az elnök is az énekkar tagjai közül választott feleséget —, s a család együtt énekel. Testvérek, gyermekek nevelődnek a kórusmuzsikán. Az énekkarok részben önfenntartók és baráti kör, pártfogók és állami támogatás teremt anyagi alapot működésükhöz. A görögök nagyon elismerően szólnak a magyar zenei nevelésről. Görögországban csak Athénban van zeneiskola, egyébként véletlenül találhat egymásra tanár és tanítvány, a pengetős hangszerek a legnépszerűbbek. Ezért jelentett különleges élményt Helyes Erzsébet művészi zongorajátéka.

Babérfák lombja alatt

A mintegy négyszáz ember befogadó kultúrtermet zsűfoglalásig megtöltötték az érdeklődők az esti hangversenyen. Korinthosz polgármestere méltatta a két énekkar kapcsolatának jelentőségét mint a népeink közötti barátság megnyilvánulását. Alexandrosz Papagiannopoulos karnagy mutatta be a kórust és a műsorszámokat. A közönség zenét szerető és értelemző volt. A legnagyobb sikert Bárdos pergő ritmusú Dana-danájával aratta az énekkar, és egy görög dallal, amellyel az énekesek a vendéglátóknak kedveskedtek. Helyes Erzsébet, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanárának zongorajátéka egészítette ki a koncertet. Hasonló rokonszenv fogadta az énekart Kiatóban is, ahol együtt adtak dalosaink hangversenyt a görög kórusal.

Házigazdánk figyelme kedves és körültekintő volt. Programjainkat kedvűvel szereztek és a vendéglátó görög énekkar egy-egy tagja kalauzolt bennünket. Mykénébe és Epidauruszba a megnyerően szép Heléna és a bájos Fluri kísért. Epidauruszban volt a harmadik felülépése az énekarnak. Erdős környezetben, babérfák, tölgyfák, fenyőfák lombja alatt énekel a kórus, a szürkefésű terméskövek föl emel, nézőtérben ülve csodálhattuk a színház híres akusztikáját. Megszólalt Kodály A szép énekeszó műsárához című műve, Tamásiné Bori szólóénekese csángó dala is felhangzott. Agamennon palotájának és sírkamrájának megtekintése után érkezünk Naplionba. A város ókori változatát, Naupliót a hercegkőn Poszeidon fia alapította, és a város szülőtte volt az ókori mítoszok leghíresebb feltalálója, Palamedész, a csillagászat, az ábécé, a súlyok és mértékek feltalálója és az első diszkoszvető. Az antik Korinthosz megtekintésével zárult a környék ókori emlékeivel való ismerkedésünk. Vendéglátóink kedveseje abban is kifejezésre jutott, hogy elvitte miniket a görög fővárosba is. Október vége volt, de turisták áradata hullámzott az Akropoliszon. Megtekintettük a fellegrát, majd Aphrodité és Heléne, két korinthuszi kísérőnk a zöldövezetbe kalauzoltak bennünket. Athén közelében ősi platánfákkal, fenyőkkel, ciprusokkal övezett forrás mellett pihentünk és ebédeltünk. Athéni idegenvezetőnk egy telefonközpont dolgozója volt, munkahelyének klubjában kávéval, üdítővel kínált bennünket. A kórus dalal köszönte meg a vendéglátók szeretetét. Kísérőnk együtt énekeltek az énekarral Bárdos Dana-danáját. Az elutazásunk előtti napon a programunkban hajókirándulás szerepelt. Sajnos, a tenger felől fújó viharos szél állandósult és esni kezdett az eső, így tengeri hajókirándulásunk elmaradt.

A búcsú emlékezetes marad számunkra. Délután a szálloda tulajdonosa és személyzete uzsonnára invitált bennünket, este pedig házi vendéglátásban volt részünk. Megköszönhattuk a változatos görög ételeket, a magyarok karba öltve táncolták a syrtakit. A viszontlátás reményében búcsúztunk.

Emlékezetes búcsú

Vendéglátóink szorgosan készültek a búcsúestre eredeti görög ételek készítésével,

Dr. Molnár Lajosné

A VIII. debreceni országos tárlat anyagából Nagy B. István: Jegyzet a földekről

VENDÉGSÉGBEN:

Pest megye

Az egy tájban élő írók alkotásait nem lehet elválasztani az irodalom egészétől; akár a múltra pillantunk vissza, akár a jelent idézzük. Az a szándék vezette a Pest megyei Hírlapot, amikor jó két esztendője a Táguló Körök keretében baráti kézfogásra nyújtotta a kezét az ország más tájain élő írók, költők felé, hogy időnként kölcsönösen szálláshelyet adjunk egymásnak lapjaink hasábjain. Arra gondoltunk éppen, hogy így módon széles körképet adhatunk a mai irodalmunk újszerű törekvéseiről, művészi igazságáról, mely hagyományokban mindenki gazdag televényből táplálkozik.

Természetesen, ha nem is beszélhetünk külön egyes tájak irodalmáról, de a színek és hangulatokat akarva, akaratlan befolyásolják a szülőföld meghatározó élményei vagy az a környezet, amelyben időlegesen, vagy huzamosan a művészek életüket töltik. Hiszen még Arany János is,

ki átmenetleg Nagykőrösön ült tanyát, belopta keseredés indulatait ez időben született műveibe. Vagy Móricz Zsigmond, aki lányfalusi tuscánmában állmodta újra lelkében melegengett regényhőseit. Am említhetnénk a mába lépve Jékely Zoltán, Karinthy Ferenc, Fábrián Zoltán, Szeberényi Lehel, Szakonyi Károly, Mesterházi Lajos és mások nevét is. Legutóbb hajdú-bihari alkotók írásait fogadhatták a Pest megyei Hírlap olvasói meleg vendégszereléssel, sőt mondhatnám rokoni szeretettel. Viszont az ez alkalommal Pest megye nyújt át az itt élő művészek alkotásaiból egy szerény csokor nyit. Van, aki már túl van az első szárnypróbálgatáson, de akad olyan is, aki nemrég mutatta meg oroszlánkörmeit — tehetségéhez nem férhet kétség. Mi is csak azt kérhetjük olvassák szeretettel, — megértően a szép szó ígézetében fogant sorokat. Sz. E.

VICSOTKA MIHÁLY: MUZULMÁN

Muzulmán a szeneséletem első hónapjának a végén váltottam szót. Egyszer úgy déltájban mellém telepedett, s minden bevezető nélkül azt mondta: Te nem vagy közeink való. Bárhogy igyekeztem, csak vendég maradtam. Meglepődtem. Napok óta ezen törtem a fejem. Nem tudok azonosulni ezzel az étellel — zakatolt bennem. A vendég kifejezés az érzésemnek a pontos fogalmi megfelelője volt. Nem válaszoltam, Muzulmán azonban figyelni kezdtem.

Egy volt a telep csövesei közül. Ragyás arcú, horpadt mellkasú, görbe hátú, elhasznált ember. A beesett szemek körül élesen kiugrottak a csontok, csaka a bőr takarta őket feszesen ragadva az élekre, a húst kiszívta alóluk a készülődő halál. Egyszer fürdés közben is láttam őt.

Borzadállyal, de delejezetten vizsgáltam a csontjait, izületi mozgását, attól féltem, hogy egy recsenéssel valamelyik kibújik. A gyógyítására tett kísérletek eredménytelenek voltak. A kórházból a telepre jött, folytatta az ivást, a rendszertelen étkezést, a lócán alvást, egyszerűen a csöves életet. Alig haladta meg a negyvenet, de ez nem is számított, mert sosem kérdezte meg tőle senki, tudták, hogy az ő állapotában ez majdnem közbömbös. Gyakran jött rá köhögési roham, pánik nélkül kereste a vért a tenyerén. A mindig gondosan fésült szilvas fekete haja a rázkódás ütemére egyre előbbre hullott, a kezébe temetett arca esett, esett, be egészen a két térde közé, a hátgerinc a háta közepén megemelte a kopott kockás ingét. A roham után ebben a testhelyzetben pihent percekig, majd az arcát szabadabbá téve megigazította a haját és felállt. A dolog, mint az élet velejárója el volt intézve.

Muzulmán nem volt megtört ember a telepen. Hallgatóságos megegyezés létezett a telepvezető és a csövesek között. Mindenki úgy tesz, mintha nem laknának ott, cserében mossák a lefordók ruháit, takarítják, locsolják a területet. Ő a mosást vállalta — negyven szentet kellett ellátni tiszta ruhával — s minden darabért tíz forintot kapott.

Valamikor mosógéppel és centrifugával is rendelkezett, néhány éve azonban már csak két ütött-kopott lavórja és mosósódája volt. Muzulmán tehát, deklasszálódott. Ahogyan fogyott az ereje és az életbenmaradásának esélye, úgy törődött egyre kevesebbet a hivatásával. Korábban takarékkönyvvél is dicsekedhetett, ma már csak egy napról a másikra él.

Es ez a roncs mégis felette állt nemcsak a csöveseknek, hanem a lefordók nagy részének is. A rongyaiban is ápolat maradt, a trárgárságok és az orrszak ellen a valahol valamikor ráragadt jólvelelté, büszkeségét vetette be fegyverként. Mindez azonban csak addig tartott, amíg az alkohol hatása állattá nem változtatta. Tehetetlenül néztem, miként sülyed durva tréfák, súlyos trárgárságok eszközeivé. Fokról fokra hajította végre újabb és újabb sörét, a legmegalázóbb utasításokat is.

Egy napon fuvarból érkezvén már a ZIL fülkéjéből láttam a jókora csoportot, amint érdeklődéssel figyel egy körében zajló eseményt. Az egyik legvadabb szenes megvásárolt az öltözői büféből tíz üveg sör. Előbb mindegyikből a telep részeges kutyája ivott, majd Muzulmán következhetett. A szigoritást jelentette, hogy az üveg száját megörölni nem lehetett. A Vezér vigyázott a megállapodás megtartására. A szárnysegédék közül kettő fogta az állatot, egy pedig cumiztatta az üveggel. A kutya szemfogai mögött folyt a hab meg a kutyanyál. Muzulmán kimeredt szemekkel nézte a már negyedszer ismételt jelenetet. Egy lócán ült, szemben az ivótárral, a sorba rakott üvegek fedezékében. Senkit sem látott, sem a megvetés, sem az utálat, sem a részeg röhej keltette zaj nem jutott el a tudatáig. Gépiesen nyúlt a feléje tartott alkohollért, nyitott, ég felé fordított szemmel hajlította egyre hátrább a fejét. Csapacsont nyakában meredtek az inak, a sovány ádamszarka nyugtalanul mozogott. Olyan csend volt, hogy a nyelések zaját hallani lehetett. Az undor, amely töményen csapódott ki az ember szája körül, még ezeket a sokat próbált vigé-

ket is hangtalaná tette. Tehetetlen dühvel néztem őket. Félrészeket voltak, durvák és koszosak. Szenesemberek, akik naponta találkoztak ügyfelekkel, s ha akarták, udvariasak és simulékonyak is tudtak lenni. Akik józanon és felöltözve, a villamoson vagy a KÖZERT-ben megtevesztésig hasonlítottak más emberekre.

A kutya az ötödik üvegre ráhányt. Talán mélyebbre dugták a torkára. Nyújtották Muzulmánnak. Nem bírtam tovább. Elkaptam a Vezér csuklóját.

— Elég volt! Ezt nem csinálhatjátok tovább — szakadt ki belőlem.

— Te minek szólsz bele a játékunkba — egyenesedett fel fenyegetően.

— Térjetez észre! Megöltek ezt az embert!

Kirántotta a csuklóját a kezemből. A sör vastag sugárban csíkot húzva a levegőben ömlött a körbenállókra.

— Coki, mert a pofádba nyomom, mint a kutyának.

— Szólóban jöhetsz — feleltem. — Ha a többiben van vagányság, vesztég marad.

Merev testek csendje ölelt. Éreztem, hogy a következő másodpercek döntőek lesznek. Vagy dagadtra vernek, vagy nyerek. Mindent egy lapra tettem fel. Borzalmas erővel szájbartogtam a lógófejű kutyát. Felvonított, a hátra fordult és mozdulatlan maradt. A jelenet hatása engem is váratlanul ért. Éreztem, hogy az ugrásra kész izmok meglazulnak, s rés nyílik a körön.

— A sör az enyém. Azt csinálók velem, amit akarok.

Az öltöző illegális sörbárjában 10 forint volt egy üveg sör. Először tíz nyereséggel dolgozom.

— Kétszázat adok érte, és semmi közöttök hozzá tovább. — Nem hittem komolyan, hogy ezzel megoldom a dolgot. Meglepetésemre a Vezér nyújtotta a markát.

— Ide vele!

Most már nyugodt voltam. A megállapodás és az üzlet — ennyit már megtanultam — ebben a körben szent volt. Odaadtam a két pirosasút, a társaság egy része rohögve távozott, mások vártak a sörre.

Muzulmán ült, a szemét az üvegekre szegezte. A tudatáig semmi sem hatolt el a történetekből.

Leguggoltam az ital mellé, s szépen komótosan önteni kezdtem ki a földre. A harmadiknál tarthatam, amikor Muzulmán felordított és a hátamra vetette magát. Bármilyen kicsi volt is a testsúlya, feldöntött. Beleharapott a fejembe, a két kezével csápolta a hátamat. Úgy tűnt, hogy megörült. Leráztam magamról és hátracsavartam a karját. Értelmes szót nem mondott, csak zihált, s hajolt volna le a sörért. A maradék két üveget felrúgtam. Végre jött valaki segíteni. Megfogta Muzulmán lábát s bevittük a lócájára. Csak a köhögése jelezte, hogy él.

Az eset után jó ideig nem váltottam szót vele. Megtudhatta valakitől, hogy mi történt, mert került.

Egy reggel a szenes ruháimat kimosva találtam a szekrényben. Nagyon megörültem a dolognak, de senkinek nem szóltam. A mosatás díját este ott hagytam a felső polcon. Nem vitte el senki. Aztán hétvégén megint tiszta ruha várt, de a pénz mindig ott maradt. Tudtam, hogy Muzulmán a tettes, valahogy meg akartam neki köszönni a dolgot, de megelözött.

Egy délután odasomfordált hozzám. Egy csuda nagy verést kockáztatál meg értem.

— Az ingyen munkádra nincs szükségem — mondtam. — Ha örömet akarsz szerezni nekem, ne igyál.

— Azt én nem tudom megtenni. Sok úgy sincs hátra, hagyj engem élni kedvem szerint. Nekem mindegy, meddig világítok, de senki ne szóljon bele, hogy mit csinálók. Még te se!

Magamra hagyott. Bement az öltözőbe és csodálatos baritonnal kezdte: Ma önről álmodtam megint, bocsánat asszonyom. Hallgattam a beteg tédő táplálta gyönyörű hangot.

Hónapokkal később tudtam meg, hogy valamikor a zeneművészeti főiskola ének tanszakán a harmadik évig jutott.

TÁGULÓ

ROZSA PÉTER: PETŐFI

LIGETI ERIKÁ: KUTYA MACSKA BARÁTSÁG

Besze Imre versei

TETŐTŐL TALPIG

Hajad omló: mintha barna álom a hegyről szaladna, s völgybe érve elverne lazán, puhán és remegve.

Szemed milyen? Madár szárnya, Hold udvara, Nap virága. Mintha sivatagban folyó — áldás e két gyémántgolyó.

Milyen a szád? Mintha tiszta forrás volna ajkaidba' hányszor hajoltam rá, hányszor! Bárnyvízre szomjas vándor.

Mikor blúzod ágát bontom, két vánkos az édes gondom — egyik homlokomat őrizi, másik szerelmünket főzi.

S mikor elkészült az étel, jóllakunk az eleséggel. Térded, bokád nem is látom, csak hintázunk: kettő... három...

A HATÁRBAN

Gurognak verseim fátój fáig. Egyikük piros gyöngy — kék a másik. Ebben villám feszül, de abban napsütötte simogatás van.

Amott egy fehér — hógolyó az — hegyről gördülve hatalmas torlasz, zúgó lavina lesz az apró sorokból; lélekharangszó.

Anyám mosolya ott, a szürke gyöngyök között; ni, az a büszke, ha nem figyelem, szinte elvesz — de ha meglátom, drágakő lesz.

Szeretóm vágya az a barna, harmat-csókókkal betakarva. Arcomra hullanak e cseppek, s a homlokomon szeretkeznek.

FLAMM JÁNOS:

Megy még vonat

A novellista az aluljáró utolsó lépcsőiről látta, hogy bezáródik a 6-os ajtaja, és elindul a villamos. Ha most azonnal feltűnne a távoli kanyarban a következő, akkor sem biztos, hogy elérné a 19.30-as vonatot. Végignézett az esőtől fényes síneken, de sehol semmi. Amikor kilépett a kórház kapuján, még csak szitált, szemetelt, de itt a megállásban alaposan rákezdet. Hiába tartotta a szél felé billentve esernyőjét, lábszárát, térdét verte az eső. Fehér kosztimós, vékony nő állt mellette, a többiek behúzódtak a lépcső aljára a beton tető alá. A szerkesztőnő. Legalább két éve nem látta.

— Kezét csókolom!

A nő kinézett az esernyő alól. Látszott, hogy nem ismeri fel, de azért visszaköszönt. A novellista elbátortalanodott, hátrébb lépett, és onnan figyelte az arcot.

— Maga az? ... Zoltán?

Jólesett, hogy emlékszik a nevére. Most már folytathatta.

— Nem siet — intett a sí-

nek felé, de a szerkesztőnő félreértette.

— De sietek. Hét óráig át kellett volna vennem a sajtófényvet, különben eladják. Aztán, ha megvan a jegy, várhatunk egy félórát is a kezdésig.

A novellista az órájára pillantott. Hét múlt öt perccel.

— Nálunk járt, Zoltán?

— Nem. Az édesanyámat látogattam meg.

— Beteg? — kérdezte a szerkesztőnő, és türelmetlenül előrehajolt.

— Hát milyen legyen? — ingerülten csattant a hangja, aztán mintha bocsánatot akarna kérni, talán nem is a szerkesztőnőtől, hozzátette: — 72 éves.

Hülyeséget mondtam, gondolta, ott van például Lujzi néni, naponta jógázik, és Európa-körúli társasutazásokon vesz részt. Az ő anyja soha nem harmadszor fekszik a klinikán. De mindezt nem mondhatja el. Azt sem, hogy ő most egyáltalán nem bánja ezt az esőt, hogy háromne-

gyed órát ült tehetetlenül anyja ágya mellett, és nem tudott semmi igazán biztatót válaszolni arra, hogy már hármán haltak meg a körte-remben, hogy az ott fektülő velem szemben két óra hosszú szel letakarva, mire elvitték, de az öt szál vörös székfűt nem dobták ki utána, kivitte hát ő a virágot, és a folyosón beledobta a szemetesbe, de ez sem nyugtatta meg az anyját. Az ilyesmire hallgatni kell.

Ismét végignézett a sínek fölött, de az esőfüggönyön keresztül csak a jelzőlámpa pirosát és a várakozó gépkocsikat látta. Most már bizonyos, hogy nem éri el a vonatot.

— Különben írok.

— Publicisztikát?

— Azt is, és főleg novellát. A verset abbahagytam.

A szerkesztőnő megnézte óráját. A lábát emelgette, vékony talpú szandáljába elől is, oldalról is befolyt a víz. Harisnyója bokán alul szürkére ázott. Délelőtt a napsütésben nem lehetett feltűnő, de most úgy virított ez a fehér kosztüm, mintha tu-

SZEBERÉNYI

Nehé

A tanácselnök szemlélté vendégei panorámába egész ledkezték. A dol volt, mint azoknak nyeknek domboro melyeket az ősem langrajzairól ismer fiatal, sűrű jenyéles, hirtelen határ dött és a kontúroka zölden követte: a rénye. Alant kupor melyet e dombbal fehér köfülkei köt sze, mindenik egy hárs sátra alá húzó oldalt, a domb per a középkori kápol csupasz égbolt kék lebegve egészen egészen rátelepede a szürkésfehér marokra fogták szívet.

A vendégek elbű tők a kék párába messzeséget. Le mélybe. A folyó lagja egészen köz mintha teljes hos beleférne a szem Követni lehetett a zé, s a síkság föl kőm túl is tükrözö A vendégek ily

Szege

NEM SEM

három n Kőbánya kifutott a tüzfal ár kalauz, j másfél ó

egy krák pára-tük szeretője vasháron kítaposo

jön febru gyengül iapossa, én meg, ágyéköd erre gon

lajdonosa véletle dett volna egy g netbe.

— Lehet, hogy volt a maga műf

Elfelejtette?! —

versét mégis ő k

kadszorra járt ná

várta a szük, u

kesztősi szobá

megállapodtak

kell a folyosón

Azon a napon so

s amikor belépe

zett rá, mint e

lan, tolokodó ide

tette táskáját a

posta- és folyói

leült és nem is

az asztalnak mor

ragudjon... Zo

apám... ma regg

Most nem... Ez

héttel jelent me

óta nem találk

tudta, hogyan k

bocsánatot kérni

közönni valami

— Es közik is

— Igen.

— Igaz is —

szerkesztő —

lahol a nevé. —

gedett a feszül

hátralépett.

A villamos t

Becsútkát az e

mire felléphet

csurgott végig a

mellett álltak

ajtó közelében.

befüledt a lev

ruhák, párolgó

KÖRÖK

SZEBERÉNYI LEHEL

Nehéz az elnök élete

A tanácselnök elégedetten szemlélte vendégeit, akik a panorámába egészen belefeledkeztek. A domb kopasz volt, mint azoknak a bölényeknek domborodó idomai, melyeket az ősember barlangjairól ismerünk; s a fiatal, sűrű fenyves, mely éles, hirtelen határral kezdődött és a kontúrokat haragoszöldön követte: a bölény sörénye. Alant kuporgott a falu, melyet e dombbal a kálvária fehér köfűkői kötöttek össze, mindenik egy-egy öreg hárs sátra alá húzóva. Jobboldalt, a domb pereme fölött a középkori kápolna állt: a csupasz égbolt két mezéjében lebegve egészen megnőtt, egészen rátelepedett a tájra, a szürkésfehér öreg kövek marokra fogták a borzongó szívet.

A vendégek elbűvölten néztek a két párában remegő messzeséget. Lenéztek a mélybe. A folyó ezüst szalaga egészen közel volt, s mintha teljes hosszúságában beletérne a szem látószögébe. Követni lehetett a hegyek közé, s a síkság fölött a ködökön túl is tükrözőtt.

A vendégek ilyennek kép-

zelték azokat a szent dombokat, melyek a népek mondáiban szerepelnek, s melyekről a honfoglalók betekintik az országot.

— Kell ennél ideálisabb hely? — szól a tanácselnök, midőn kifújta magát. — Lejártam a lábam, hogy tegyennek ide egy szanatóriumot vagy üdülőt.

Lefele ballagtak a dombról. A tanácselnök vigyázva beszélt, nehogy a döccenőnél a nyelvet elharapja. Azt mondta, hogy nem talál senki illetékest, aki hajlandó lenne ezt a helyet felfedezni, s most örül, hogy valakit is felhozhatott ide.

Ezután betértek a vendéglátóipar új egységébe. Még festékszága volt a falaknak. A geometriai ábrákról fel lehetett ismerni a modern falfestési irányzatot. Mint a pitypang pölyhe, melyet távoli és lehetetlen helyekre elhord a szél. Szék, asztal szintű modern és műanyag.

Leültek egy sárga asztalhoz, üveg kövidínka mellé.

— Pillanat — mondta a tanácselnök alighogy helyet foglaltak. Felállt és átment

egy másik asztalhoz. Szemével intett, hogy rögtön jön. Az asztalnál, mely piros volt, magányos férfi ült. Fialtal, borostás arcú, kopott öltözékű, Sildes sapkája hátra csúsztatva a fején, félig ivott poharába bámult. Némileg megomozdult, mikor a tanácselnök mellé telepedett. Arca, hogy erősebb fordult, bárgyúnak tetszett. E bárgyúságot a vigyorgó kifejezés okozta, mely furcsa és merev volt, rászáradt a csontokra, mint valami állandósult szokás, amitől sohase lehet már szabadulni, semmiféle helyzetbe.

Három nappal ezelőtt ott ült, annál az asztalnál, amelyik sárga. A cimborák is ott ültek. Kövidínkát ittak, itt az megy. A cimborák nagy hanggal voltak. Ő jelentéktelenül ült közöttük és vigyorgott. Hallgatta, ki kinek tippeit. A Fradinak vagy a Vasasnak.

A cimborák alig vették észre, hogy ott van. Mind-egyik a maga göljával volt elfoglalva, amiket hajdan a libalegelen rúgott.

Egyszer mégis észrevették, hogy ott van közöttük. A

nehéz volt az arca, mint az övé. A térszében hatszáz forint előleget kért.

A tanácselnök otthagya a piros asztalt és visszajött a sárgához. Vendégeihez hajolt, hogy megértse, miről van szó.

— Reggel találok valamit a feleségével. Kérdem: hogy van? Nem jól. No miért? Hogy az ura válni akar, három napja nem volt otthon. Egy végtelenül rendes asszony ennek a felesége, köztudottan tisztességes. Hát most lelkizünk egy kicsit a komával. Úgy látszik, sikerült elültetni a bogarat a fülebe, s hazamegy.

A vendégek lopva pillantottak az asztal felé, amely piros volt. A férfi nem vette észre, hogy nézik. Arca mozdulatlanul meredt a pohárba. Látszott, nehezebb esik kezét megmozdítani, de mégis megmozdította. Eltolta méla ujjakkal a poharat, majd visszahúzta. Ezt néhányszor megismételte. Majd mint aki lemondott róla, hogy a pohár helyzetén bármint változtatna, erénytelen hagyta haver-
ni a kezét.

A vendégek visszafordultak a tanácselnökhöz, ki körülmutatott a hangulatos termen, mely teljesen új volt.

— Azt kellett volna látni — mondta —, honnan indultunk el. Itt nem volt egyéb, csak egy szűk kis butik. Az egész felszerelés három pontra a sarokban. Láta a hár, s két féltitkes üveg. Inni akartál, meg kellett várni, míg más megissza a ma-
is látta. A gyerekek éppoly

— kérdezték mintegy egymástól.

— A málnásban bujkált minap is. Ott is látták példul.

— Hát akkor látták — mondta Jani. Vállat vont és vigyorgott. A füle is piros volt.

— Biztos vagy benne, hogy a gyerekek te szegted be a fület? — kérdezték, mikor a füle néztek.

— Ti talán biztosak vagytok?

— Mi egyáltalán nem vagyunk biztosak — mondták. Aztán megint a futballról kezdtek beszélni.

Jani egy darabig még nevetgált ott, haloványan, majd megkapaszkodva az asztal szélébe, felállt, s elment.

— Ez bevette — mondták a cimborák az asztalnál. Nevetek. Egy perc múlva már el is felejtették.

Jani nem nevetett, mikor hazatért. Félrelökte a gyereket, s odalépett az asztalhoz, ki mit sem sejtett. Csak csodálkozó, nedves szemmel nézett, mikor előbb az egyik, majd a másik arcát megütöttek.

— Ez mért volt?

— Tudod te.

Ez volt minden, a férfi becsapta maga után az ajtót. Míg a térszében sietett, észbe jutott, hogy a gyereket félrelökte. Eszébe jutott, hogy ott állt a gyerek megszépene a sarokban. Láta a nevetős arcát, ahogy eléje jött. Nem akarom látni, mondta magának, de tovább is látta. A gyerekek éppoly

Szegedi Pál versei

NEM HALLANI SEMMIT

három negyvenötör
Kőbánya, Rákos,
kifutott a vonat, alig látom:
lúzfaj árnya tűzfal után,
kalauz, jegy, leszállás, felszállás,
másfél óra harázig

egy krádog, másikkal mintha
pára-tükrös ablak mögül
szeretője jődögéne,
vasháromszög az élet,
kitaposott cipő a gond

jön februári tavasz,
gyengül a hó, meleg szél
iapossa, szélövi a jeget a nap,
én meg csak melledre gondolok,
ágyéköd tüzeire gondolok,
erre gondolok szüntelenül

A SÖTÉTSÉG A FÉNYEN ÁT...

a sötétség a fényen át ragyog
és nyílik a kagyló éjszakája
a víz tükrén egy barna golya
silklik át és az emlék ragyog

a parti fákhoz érkezik a szél
és vesszői a nyurga nádat
a hullám elült már de hát azt
csak fegyverrel lehet a szél

a téli ködben majd tűnődni fog
és elborult arcát mutatja a fagy
a honvágy a jég alattal fog
és visszátükrözi fényét a fagy

FÁK SZIRÉNJEI

Átjár a szél
a kerítések hálóján
Hóember gyengül
ablakunk előtt

Lányaim szemében
tavasz hullámszik

Fák szirénjei:
csillápatálatlan rügyek!

lajdonosa véletlenül keveredett volna egy gyászoló me-
netbe.

— Lehet, hogy nem is az volt a maga műfaja.

Elfelejtette?! Az egyetlen versét mégis ő közölte. Sok-kadszorra járt nála akkor, és várta a szűk, udvari szerkesztőségi szobában. Abban megállapodtak, hogy nem kell a folyosón ácsorognia. Azon a napon sokat késett, s amikor belépett, úgy nézett rá, mint egy tapintatlan, tolakodó idegenre. Leejtette táskáját az összegyűlt posta- és folyóirathalmazra, leült és nem is neki, hanem az asztalnak mondta, „Ne haragudjon... Zoltán... az anám... ma reggel meghalt. Most nem...” Ez után három héttel jelent meg a vers. Azóta nem találkoztak. Nem tudta, hogyan kell egyszerűen bocsánatot kérnie és megköszönni valamit.

— És közlik is?

— Igen.

— Igaz is — válaszolt a szerkesztő —, olvastam valahol a nevént. — Arcán engedett a feszült figyelem, hátralepett.

A villamos tömött volt. Becsukták az esernyőt, és mire feléphetek, arcukon csurgott végig a víz. Egymás mellett álltak szorosan az ajtó közelében. A kocsi befűlött a levegő esőzött ruhák, párolgó testek tapad-

tak össze. A novellista ki-nyújtott karját nekifeszítette a kapaszkodónak, hogy ne kelljen a szerkesztő háttára dőlnie.

— En is jókor vettem fel ezt a kosztümöt!

Erre nem lehetett mást mondani, mint hogy idefélé felisvezeték-szakadás miatt 40 percet várakoztak, s hogy bolond egy nap ez. S mintha igazolni akarná, vijjogás hallatszott, aztán feltűnt a mentőkocsis is, de hosszú másod-percekig képtelen volt elhúzni mellettük. Kétségbeesetten szirénázott, láthaták a vezetőjét, és hátul a tejobboldaltól valakinek, talán az ápolónak vagy a beteg-
gész kísérő hozzátartozónak az alakját. Végre utat kapott, és a novellista érezte, hogy a szerkesztő vele egyszerre engedi ki az önkéntelenül visszafajított lélegzetet.

A következő megállóban elbúcsúztak. Kézfogásra nem volt módjuk, a nőt szinte le-sodorták, de elválásuk két-ségtelenül úgy hatott, mint jó ismerősöké.

A pályaudvar homlokzati óráján még három perc hi-ányzott a fél nyolchoz. A novellista elsőként lépett le a peronról, lefutott a lépcső-kön, áttört a metró felől és felé igyekvőkön a bejárati kapuhoz. Ha a 10-esről indulna elelem, gondolta, de nem onnan indult, hanem a csar-

nokon kívül a kettesről. Hiába rohanna. A vágányok vé-
gén a nemrégiben felszerelt órák mindegyikén a hatosra fordult a nagymutató. Tehe-
tetlenül állt a csarnokban s nem tudta, mit kezdjen ezzel a hirtelen rászakadt egy-
óránnyi szabadsággal.

Nem látott ismerős arcot. Két rendőr közeledett las-
sú, kimért léptekkel, a fél-
karú vasutas levett egy fémla-
papot az információs tábla-
ról, egy négy év körüli kis-
lány elaludt a nyálán, kezéből kiesni készült a félig-
kiivott műanyag üveg.

Anyja jutott eszébe, a ki-
dobott vörös székfű, majd a szerkesztő. Nem tudta mi-
ért, de biztos volt benne, hogy ott topog valahol a színház előcsarnokában át-
ázott cipőjében, meggyűrt fehér kosztümjében és vár. Talán eladták a jegyét, amit nem vehetett át héti, vagy ha mégis, akkor kérik az elő-
adás kezdeté, mindegy. Meg-
győződése volt, hogy ha visz-
szafordul, megtalálná, vala-
kit, akit ismer, és tovább beszélgethetnének.

El is indult, végigment az aluljáró lejtős járdáján, áttörte magát megint a tö-
megben, egészen a villamos-
hoz vezető lépcsőig jutott, amikor hirtelen rádöbbedt: azt sem tudja, melyik szín-
házba szolt aznap este a szerkesztő sajtójege.

TAMÁSI ISTVÁN:

A kirakat királynője

Talán nem is volt valami csodás, szem-
képrázató anyag, de a kirakatban kirá-
ly-
női fölénytel s finomsággal uralkodott a
nylrintek, velűrok, selymek, kasmirették
között. Búszke talán kissé gögős, arisztok-
ratikus ára pedig végképp megigézte és
béklyóba vonzolta képeletét. Aztán faj-
dalmas búcsúpillantást vetett, s igyekezett
nem visszanezni.

Am a jerseykirálynő varázslata utána
szállt, s megkínózta. Nem volt állótűkör ott-
hon, a szekrényajtó fénylő lapja elé állt, s
magára képzelte égszínkét maxiként: cso-
dás! De aztán szomorúan-savanyúan vonta
fel ajkát, és felpróbálta miniként, lágy íve-
lésű dekoltázzsal, karcsún, feszülő derékkal.
Lépett-fordult — így is gyönyörű!

Tudta, hogy nem lehet, s tudta hogy ez
kell. Ez, és semmi más. Zsuzsának pompás
divatlapjai voltak. Színes, külföldi magaz-
nok. Álomszép modellekkel, ruhákkal. Ezért
is irigyelte Zsuzsát, és még sok másért. Ne-
ked — mérte végig egyszer Zsuzsa, bár
tárgyilagosan hívós volt a hangja, sóvárgó
lemondás rezdült benne —, oly mindegy,
milyen ruhát veszel fel, ha az jól szabott. —
S legyintett. — Ha nekem is ilyen alakom
lenne!

Az alakom — nézegette magát a szek-
rényajtón — valóban. És most egy kicsit
sajnálta Zsuzsát.

Késő este érkeztek haza a gyárból, dél-
utánosok voltak ezen a héten. Elsőnek min-
dig a konyhába mentek, s előbb apu, aztán
anyu tőlt a kannából a fedőbe, s isznak;
mohón, lélegzet nélkül, olykor kétszer is
egymás után. Pokoli hőség van az üzem-
ben, azt mondják, ő még nem járt ott, nem
tudja, néha megpróbálta elképzelni: a
strandon perzselő napsugárna gondolt ilyen-
kor.

Apja előtt nem mert szólni róla. Majd
anyu. Ő lassanként csak-csak beleöltja;
érted meg, apu, kell! Ha már én nem hord-
hattam ilyeneket, ha már egyszer nekem
nem jutott rá, legalább a lányom öltözzön
csinosan! Vagy szégyenkezzen a többi
előtt?

Végighallgatta türelmesen a nap örömeit,
bosszúságait a méltatlankodásokat, a kis
szencziókat, s közben olykor a tenyerébe
vágta a körmet. Lakk is kellene — gon-
dolta —, rúzs is, szemhéjfesték! Ugyan nem,
azt majd kölcsönzi Zsuzsától. Anyu inger-
ült — figyelte lopva —, így nehezebb
lesz. Hogy is kezdjen hozzá? Féltrehívja?
Kérje suttogva, rábeszélőn, bizonykodva?
Vagy követelőzően, szemrehányón, vádo-
lón: csak nekem nincs, meg hogy a többiek,
és hogy ingerted?

Apu bement a szobába, — anyu félrele-
gyezte: jó, majd megvesszük. Fáradság, tom-
pa mit-tudom-én, meg hagyj-békén. érződik
szavából, és az is hogy mára már elég
vult, és holnap is ráérünk megbeszélni.
„Anyu — könyörög mégis —, tudom, hogy a
jövő hónapra kész kell lennie. Azt akarom,
azt szeretném, hogy... hogy én legyek...
hogy csinos legyek! Nem is olyan drága! —
Aztán megmondja, mennyi.

— Mennyi? Te nem vagy eszednél!

Újra mondja az árát, de érzi ő is, hogy
átbizsereg rajta a rettent: nem, ez való-
ban lehetetlen. S látja anyja arcán a levert-
séget, a szomorúságot. — Igérted — pró-
bál könyörögni is, követelni is —, hogy
megkapom addigra a ruhát! — Bár sejt
előre a bekövetkező választ: — De nem
ilyet, fiam, Tudod, mennyibe kerülne ez a
megvarratással együtt? Tudod?

Tudta. Többé mint anyjának félhavi
fizetése. Pedig most mi mindenre kellene
még a pénz! Hirtelen, mert a vágy, a türel-
metlen, szívájádító, álmodt kergető vágy a
hétköznapi értékrendjével méretét, mér-
hetetlenül nagyra, súlyossá vált. Szemből
kibugyant a könny, a kétségbeesés, a te-
hetlenség. A tudott és a talán várt csal-
lás fájdalomkőden hallotta ugyan anyjá-
nak mentegetőző keserű — lemondó szava-
it, de nem értette, nem is akarta. A kony-
haasztal kopottas lapját bámulta és gyűlölt
mindent, mindenkit; azt is, hogy gerendás a
mennyezet, a görbe a vályogfal, s azt is,
hogy az egyetemen nem érti meg mindig
az idegen szavakat, hogy Zsuzsának miért
vannak külföldi divatlapjai és hogy Miklós
miért hívta meg őt a születésnapjára? Amire ő
úgysem mehet el, most már vég-
képp nem!

Amikor kiléptek az üzletajtón, anyja
cinkosan odasúgta:

— El ne szöld magadat apád előtt, hogy
mennyibe került! Bíz csak rám. Így is
haragudni fog egy kicsit, hát ha még tud-
ná!...

Végigsimogatta a kirakat királynőjét.
Az övé! — gondolta, s lélegzete is el-
akadt a tudattól. Arcához simította, és
csiklandósan, borzongó-boldogan felka-
cagott. „Tudod, anyu — örömtől része-
gen —, Miklós minden évben megtartja a
szülinapját, és azt mondják a lányok, hogy
mindig klassz társaságot gyűjt össze!”

Miklós csak egyszer szolt hozzá. Akkor,
amikor belépett égszínkét jerseyruhájá-
ban a puha, süppedős tánczenétől átítatott,
színpompás, tágas szobába. A kristálycsil-
lár, mely vakitva-ragyogva ontotta a
fényt, sápadtá, kislányossá, megillető-
dötté vetkőztette az arcát. Miklós udvaria-
san mosolygott: — Örülök, hogy te is el-
jöttél — mondta.

Aztán parókkák, hajkoronák, talpig omló,
lágyan zizzenő maxik extramély dekoltá-
zások forgatgába sodródtak, csillogó kris-
tálypoharak imbolyogtak körül, hatalmas,
ezüsttálcákon színes, általa sohasem látott
szendvicssodák úsztak a levegőben, par-
füm és whisky szédítette. Tétován bolyon-
gott; néha szoltak hozzá, ilyenkor ijedt,
merev mosoly futott az arcára, a ha kér-
dezték, szorongva felelte: Miklós érvo-
lyamtársa vagyok...

Nem mert magára nézni. Félit és sírni
szeretett volna.

„Elméleti ismeretek nélkül haladás nem képzelhető el”

Békessy László és a Debreceni Gazdasági Egyesület

Gazdasági egyesületünknek 1872. évtől 1892. évig, két évtizeden át volt titkárárt gyászoljuk, osztózik a gyászban Debrecen sz. kir. város egész gazdatiszadalmában. Mindannyian érezzük, hogy Békessy Lászlónak, ennek az igazi jó embernek, a soha nem fárado munkásnak, Debrecen gazdasági előhaladására buzdító és jótékony hatása volt, és a titkári állástól megválasztása után is ott láttuk őt mindig küzdeni, szíval és írásban, Debrecen gazdasági fejlődéséért. — adta hírül a város gazdasági egyesületének hivatalos közlönye 1918. áprilisában.

A megelt majdnem nyolc évtizedből ötven évét Debrecennek „ajándékozta”, gazdasági tanácsokat, illetve közéleti emberként tevékenykedve a mezőgazdaság területén.

1844-ben született Besnyőpusztán, Fejér megyében. Apja gazdatisz volt, ami nagyban hozzájárulhatott saját pályaválasztásához is. Iskoláit Székesfehérváron és Budán végezte. A budai József műegyetemen elöltött három év után a keszthelyi felsőbb gazdasági tanintézet hallgatója, ahol oklevéllet is kézhez kapja. Az elméleti ismeretek megszerzése után majdnem három esztendőig maga is gazdálkodik. 1869-ben már Debrecenben van. Két év múlva állami ösztöndíjjal Münchenbe megy, ahol állatorvosi tanulmányokat folytat. Visszatérve a debreceni gazdasági tanintézetbe, rendes tanári kinevezést kap, állattenyésztést oktatja. 1875—76-ban, mint megbízott igazgató áll az intézmény élén. Tanári állásától 1894-ben vált meg, amikor valószínűleg nyugállományba vonult. Mielőtt beállapoznánk néhány munkájába, ejtsünk egy pár szót a város nagyműltű gazdasági egyesületéről, amelynek történetét idomlos lenne papírra vetni. A Debreceni Gazdasági Egyesület 1866. december 9-én alakult meg véglegesen. Az első elnöke Kiss Lajos, őt követte Molnár György. Hosszú időn át töltötte be a tisztviselést Nádaszy Ferenc. Az 1890-es évek második felében a pozsonyi Váci János tevékenykedik. Az egyesület alapításának igénye már korábban megfogalmazódott. Kiss Lajos országgyűlési képviselő a Hortobágy c. lapban fejtette ki nézeteit az egyesülés célját illetően. Sommáns kifejezve: „a mezőgazdaság minden ágának előmozdítása”. A negyedszázados jubileum alkalmából 143 tagot mondhatott magáénak az egyesület. Ez alkalomból írja Szűts Mihály: „... állandó kapcsolat (t. i. az egyesület) képezett a gazdatiszok között, a városi tanács és a földmívelési minisztérium között s eme kapcsolatnál fogva befolyást nyert az okserző mezőgazdasági fejlesztése terén. Nincs Debrecenben olyan al-

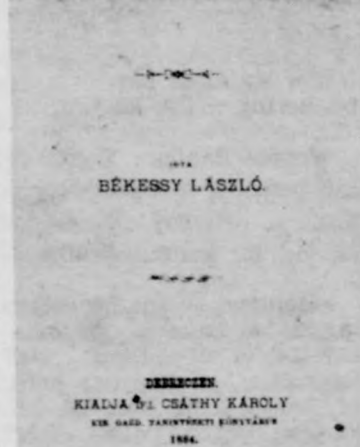
kötés a földmívelés terén, vagy az állattenyésztés körében, hol ez egyesület tevékenyen nem szerepelt volna.”

Békessy László szerkesztette a Közlemények a Debreceni Gazdasági Egyesület Köréből c. havi közlönyt, amely csak 1873—74 között „élt”, bár a Turányi Kornél által összeállított „Mezőgazdasági szakfolyóiratok bibliográfiája (1796—1899)”— 1958 — szerint 1881-ig létezett, ez még megerősítésre vár. A közlöny rendszeresen

közönség, úgy anyagi, mint szellemi támogatásába: a szerkesztő.” A lap megindítását az 1873. május 7-i választmányi gyűlés határozta el.

A Zelizy Dániel szerkesztette monográfiában egy nyomdai iv erejéig, Békessy László írja meg az állattenyésztés és vadgazdaság c. fejezetet. Munkatársa volt a Falusi Gazdának, Földmívelési Erdeikeinknek, írogatott a Gazdasági Közönybe, a Mezőgazdasági Szemlébe (A M.-óvári Gazd. Akadémia színvonalas lapja volt), a nagyhírű Közlekedbe, de a helyi sajtó sem tagadta meg tőle cikkeinek közlését. Egyik legkorábbi műve 1871-ben jelent meg: A sertésenyésztés vezérelvei gyakorló gazdák részére címmel. „A mezőgazdasági szakirodalom általánve felette szegénynek mondható, mit érezhetőbbé tesz azon körülmény is, hogy magyar nyelven megjelent ily irányú művek aránytalanul oszlanak meg az üzlet különféle ágai között... élő példaként áll előttünk az oly soká paragon heverő állattenyésztés, mely csak is a közelmúltban nyert, a kormány intézkedései s a sajtó együttes behatása által némi lendületet, ... egyes vidékeken máris az élet kérdései közé sorakozott (t. i. a sertéstartás), bírtak reá e dolgozot közrebecsátására.” — írja munkája előszavában.

ÁLTALÁNOS ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Második, nagyobb lélegzetű könyvének debreceni kiadása

beszámolt az egyesület életéről, s egyúttal gazdasági tanácsokat is adott a város gazdáinak. Különösen fontos szerepet játszott, mivel a Debreceni Gazdasági Lap első száma csak 1899-ben került a gazdák kezébe.

Az 1873. május 31-i dátummal megjelenő Közlemények első számában a szerkesztő, Békessy László: Gazdák társainkhoz! címmel közleményt tesz közzé, s ebben a következőket írja: „Ép úgy, mint a virágzó kereskedelem, közegekés s forgalmi közegekés hiányával, úgy a mezőgazdaság sem képzelhető szakirodalom nélkül; mert ennek feladata az, hogy a távoli vidékeknek termékeit, az ész és munka idevágó vívmányait, a haladás minden mozzanatát ismertette: hozzá férhetővé, elsajátíthatóvá tegye, azt, ami előnyösnek, hasznos hajtónak lenni ígérkezik; előidézi, fenntartja így azon nemes versenyt, mely csak is közös mindnyájunknak válhatik hasznára. Lelkiismeretes kezében a sajtó... közelebb visz azon közös célhoz, melynek neve anyagi jólét.” A szerkesztő részletezi a továbbiakban a lap célkitűzéseit, azon kérdéseket, amelyek érdekében a kiadvány napvilágot lát, majd így zárja sorait: „S így bár azon tudatban, hogy az egyesület és vállalat, a szó teljes értelmében vállalat, bizalommal ajánlja e lapot a t.

tejgazdaság minden lényeges gyakorlati részét. Szerkesztett még állatgyógyászati zsebnaptárt is, sőt 1886-ban megjelenik tollából: „A takarmányszámítások rövid ismertetése c. kiadvány. Debrecenben. Még egy debreceni kiadású könyve van, amely lótenyésztési kérdéseket taglal. (Tallózások az állami lótenyésztési irodalom terén, 1904).

Adatok a magyarországi nagy és kisbirtokok kérdéséhez (Debrecen, 1911) című műve egy pár oldalas dolgozat, amely a Balmazújváros agrárszociális viszonyait fejtegeti. A nagyközésg egész területének csak 13 százaléka volt a kisgazdák, birtokában, jövedelmeknek. Békessy László, mint uradalmi igazgató (valószínűleg valamelyik Semsey-birtokon) foglalkozott a 1315 zsellér család helyzetével, beismerve, hogy azok

80 év előtt egy Boyse nevű angol által feltalált, — Ezt követte a londoni Pünkelt, a skót Gladstone és a deansoni

A folyóirat korszerű ismeret átvételére serkent

sem földdel, sem bérlettel nem rendelkeznek, jóllehet az állam jóvoltából, márc. földtulajdonos vagy legalábbis bérlet szeretenni. Ez az ohajtás, ... nemesek érhető, ... de mint a röghöz ragaszkodó munkás gondolatvilágának természetes folyamánya, tiszteletre méltó is.” — tapint rá a szociális feszültséget kivá okokra.

Kaszáló gépek. A mellékelt rajz az újabb kor egyik kitűnőbb kaszálógép alakjával és némileg szerkezetével ismerteti meg az olvasót. De mielőtt annak részletes ismertetésére térnénk, szokott és indokolt emberi kíváncsiságunkkal tekintünk vissza a múltba, és ismerkedjünk meg eredetével, mintegy előjelleivel ezen tökéletesített és már a modern társadalomban egészen polgárosult utódnak. „Semmi sem új a nap alatt”! a kaszálógép sem új, és testvérével az aratógéppel előjött még a rómaiaknál talájk, hol már rólok az idősebb Plinius (Kr. után 23.) Palladius (Kr. u. 391.) mintegy ökrök által előre tolt, — és nem vont, — a kaszálók leszakgatását szolgáló széles gépekről ír. Ujabb időben az első kísérlet fu és gabona-fajok sarló, vagy kasza helyett — géppel való levágására, körülbelül Gladstone és a deansoni

Sarányi Béla

Bányák a tenger mélyén

Ma már teljesen általános, hogy a sekély tengerek területén olajfúró-berendezések ezrei éjjel-nappal termelik a kőolajat. Am a tengerek már sok egyéb kincset is kínálnak ma, s még inkább a jövő emberének.

KITERMELHETŐ ÜLEDÉK

Az óceánok aljzatának körülbelül egyharmadát — 120 millió négyzetkilométer területet — mésztartalmú üledék, úgynevezett meszes iszap borít. Átlagos vastagságát 400 méterre becsülik. Mivel minőségileg olyan értékű, mint a szárazföldön bányászott mészkő, a világ jelenlegi szükségleteivel számolva 50 millió évre elegendő készlethez. A kutatók 200 méterre becsülik a rétegvastagságot. Evente 500 millió tonnával gyarapodik.

Jelentős kiterjedésű — 31 millió négyzetkilométer — az a tengerfenéki üledék, amely a kovamoszat-plankton maradványaiból rakódik le (diatoma-föld). A kovamoszatok a vízben élő parányi egysejtű élőlények, amelyeket kovahéj zár körül. Az elpusztult kovamoszatok által képzett réteg vastagságát szintén 200 méterre becsülik. Megszárvítva lisztszerű anyag, amely több mint 90 százalék szilíciumot (kovát) tartalmaz. Kiténően hasznosítható a könnyűbeton gyártásánál, abszorbenseknek, ipari szűrők, lágy kőszűrőknek, hő- és hangszigetelő anyagok előállítására, valamint talajjavítás céljaira.

A sekély tengerek nagy részén — főleg a homoklerakodásokban — található még egyéb olyan szárazföldi eredetű anyagok, amelyeket a folyók évmilliók során teregettek szét. India és Brazília egyes partmenti területein a tengerbe mosott kőzetekből — mállási folyamat eredményeként úgynevezett monacithomok keletkezett, amely a ritka földfémek valóságos tárháza. Így például tóriumot, lantánt, neodimiumot stb. tartalmaz. Ezeknek az anyagoknak a jelentősége napjainkban egyre nő. A tóriumot egyes atomreaktor-típusok fűtőanyagként használják. A cérium a többi között az öngyújtók tüzkövének ötvözőjele, a neodimium a színes üvegek — például a nap szemüveg — gyártásához nélkülözhetetlen. És általában ezek a ritka földfémek a különleges tulajdonságú — például saválló — acélokban, az atomreaktorok szerkezeti anyagaiban egyre nagyobb szerepet játszanak.

REJTÉLYES RÖGÖK A TENGERFENÉKEN

Haladjunk tovább a mélyebb vizek felé: titokzatos rögöket, gumókat találunk, amelyek iránt napjainkban igen nagy az érdeklődés. Mangángumóknak nevezik őket, utalva arra, hogy fő összetevőjük a mangán. Mintegy huszont éve figyeltek fel e különös képződményekre: a nemzetközi

geofizikai év (1959) programja során vizsgálta meg tüzeteiben — mintavétellel, tenger alatti fényképezéssel — a mangángumókat és megpróbálták feltérképezni leőhelyeiket. Megállapították, hogy e rögök összetétele leőhelyüktől függően nagyon eltérő. Általában mangánt, vasat, szilíciumot — mindezeket oxid formájában —, valamint kalcium és magnéziumkarbonátot, sőt nikkelt, rezet, cinket, molibdént és kobaltot is tartalmaznak. A modern technika számára csupa nélkülözhetetlen nyersanyag! A rögök alakja is sokféle, többnyire azonban a burgonya formájára emlékeztetnek. Átmérőjük általában 2,5—20 cm, de kiemeltek már 1 méter átmérőjű, körülbelül 700 kg súlyú mangángumókat is. Általában 1500 méternél nagyobb mélységben található, bár nemrégiben amerikai kutatók jelentősebb telepet derítettek fel 350—750 m mélységben a Florida vonalában fekvő Blake-tenger alatti fennsíkban.

A rögmezők feltárására kiküldött kutatóhajók útja káprázatos eredményekre vezetett. Észak- és Dél-Amerika partjaitól 500—800 km távolságra felfedeztek például egy olyan hatalmas, mintegy 6 millió négyzetkilométer kiterjedésű tenger alatti övezetet, amelyen a becslések szerint 26 milliárd tonna mangánrög található. A Csendes-óceán délkeleti térségében viszont nagy réz- és nikkeltartalmú mangánrögmezőket találtak. Úgy számítják, hogy ebben a körülbelül 30 millió négyzetkilométer területű térségben 200 milliárd tonnányi rög gyűlemlett fel. A Hawaii- és a Társaság-szigetek körzete pedig kobalttartalmú rögökben gazdag. A vegyelemzések szerint a rögök kobalttartalmú a 2 százalékot is eléri. Hasonló, bár kisebb fémtartalmú rögöket tártak fel az Atlanti-óceán és az Indiai-óceán egyes térségeiben is.

„PORSZÍVÓZÁS” A TENGERFENÉKEN

A mangán és egyéb érc kiaknázásának gondolatával kezdetben számos bányászati és fémkohászati társaság foglalkozott az USA-ban, de csak elméletben. Sokáig ugyanis úgy látszott, hogy ez a vállalkozás gazdasági és technikai szempontból egyaránt buktatókat rejt magában.

A tengerfenéki mangángumóknak kitermelését késtellette, hogy a szárazföldi leőhelyről kitermelt érc mangántartalma 35—48 százalék, tehát dúsabb, mint a tengerfenéki gumóié. Ezek a földi készletek pedig a felmérések szerint 2000-ig elegendőek lesznek. Mivel azonban a jövőben bizonyos mértékű lesz a tengeralatti mangánérc kitermelésére, világsszerte megindultak a kísérletek ennek végrehajtására.

Szovjet, amerikai valamint japán-francia-amerikai társulások kutatóhajóik rendszeresen vizsgálják a tengerek mélyét, és kísérleteznek a kitermelés módjával. A bányászat a legtöbb elképzelés szerint hidraulikus működtetésű szivattyúkkal történik, amelyek mint óriási porszívók szippantják fel a már felderített és kitermelésre érdemesnek ítélt kőzetömegeket. Egy szovjet megoldás szivótapogatókat használ, egy japán-francia-amerikai közös javaslat alapján viszont kotróval és végtelenített szállítókötéllal emelik ki az ércet a tengerfenékről.

Az már bizonyos, hogy a víz alatti bányászat technológiája az ember birtokában van, s csupán a közgazdasági tényezőző kedvező alakulásától függ, hogy mikor lépik el az óceánokat a bányászahajók. A berendezéseket természetesen tovább kell fejleszteni.

E. Zs.

63611
I. Évfolyam. 1. szám. Debrecen, 1873. Május 31.

KÖZLEMÉNYEK

A DEBRECENI GAZDASÁGI EGYESÜLET KÖRÉBŐL.

Megjelenik a lap egy anyagi támogatással korábban legelőbb egy-egy példányt megvásárolni lehetett. Nem tagok egyenlőre úján járnyosan hirdethetnek. A hirdetések szintén az egyet titkárhoz küldendők.

A lap szellemi részét illető közlemények, az előfizetés és egyéb közlemények, az egyet titkárhoz, Péterfia-utca, 831. szám a. címzőndők.

Felolvas szerkesztő: Békessy László, egyet titkár.

Akiről utcát neveztek el Debrecenben

Koszorú

A koszorú kör alakú növényfonat levél- és virágdíszrel. A Biblia szerint Jézusnak „tövisből font koszorút tevének a fejére.” Ebben az esetben a koszorú gúny, a megaláztatás eszköze volt. Ezzel ellentétben a görögöknel, rómaiaknál a győztes hadvezér a versenyen nyert költő homlokát a legnagyobb elismerés szimbólumaként babérokoszorúval ékesítették. Aranyból készített tölgylevélkoszorút adtak annak, aki római polgár életét mentette meg, ezzel a felirással: polgárnak megmentéséért. A kitüntetett a koszorút ünnepeken viselte, s a szenátorok mellett foglalt helyet.

Kijárt a rómaiaknál a koszorúkitüntetés annak is, aki elsőnek jutott be az ellenség táborába, aki első volt a várfal megmászásában, az ellenségtől körülzárt tábor vagy város felmentőjének. Az utóbbiak a felmentett helyiségen nőtt fűből készített legnagyobb kitüntetés, a Corona gramminea adták. A diadalmenetbe érdemesített vezér arany babérolevelekből kötött Corona triumphalist viselt.

A középkor elején a koszorú a hercegek jelvénye volt, amiből a VIII. században a korona keletkezett. Ismeretes hogy a középkori városoknál a védők sikeresen alkalmazták a támadók visszaszorítására a tüzes koszorút. Később a koszorú a menyasszony fejébe került, a múlt század közepén, s ezt kb. a századfordulón váltotta fel a művirág, legújabbban a fehér mirtusz koszorú. Jelképezte a menyasszony szüzességét is, a nem érintetlen lány nem viselhette. Az asszonnyá válás kifejezése volt a lakodalmi folyamán a menyasszonyi koszorú ünnepélyes jelvénye. A koszorúlevél a vőfély feladatai közé tartozott, aki ezt az ünnepélyes művet a karddal vagy pálcával végezte el. A XVII. század végén Apor Péter erről így szól: „Azután a vőfély a kardját kivonta és karddal a menyasszony fejéről a koszorút lementsette.” Krónikások írják arról, hogy már IV. Béla királyunk 1264-ben tartott esküvőjén a menyasszony fejéről a pártát karddal vették le. Némely falusi ház szobájának falát még ma is díszíti olyan üveges szekerényke, mely a régi menyasszonyi koszorút őrizi a vőlegénybokrétával együtt. A koszorúslány vagy nyoszolyólány (a „nászoló lány” szóból) még ma is a menyasszony kíséretében a házasságkötéskor. Muzslán és Szegeczen a múlt század közepén a megvásárolt pünkösdi királynő fejét is virágkoszorúval díszítették, s karján is rózsakoszorút vitt.

Szokásban volt valamikor, hogy a részesaratok búzakalászból, mezei virágokból aratósorosított kötötték és ünnepélyes menetben a földesúr vagy gazda elé vitték, majd táncos vigasságban vettek részt.

A múlt század második felétől kezdve vált a koszorú temetéseken a kegyelet, a végső tiszteltetés szimbólumává. A koszorúkötés külön iparág ma már, s a temetési koszorú műanyagból és élő virágokból készül. A művirágokból készült koszorúhoz inkább a vidékiek ragaszkodnak. A hajdúböszörményi temetők érdekességei a koszorútartók, melyre a koszorúkat fűzik fel a sírfelület 120-150 cm magasságban. A régi temetők lezárásáig a Pesti utcából nyíló Koszorú utca vezetett a Hatvan utcai temetőbe.

Dr. Nyakas László

AZ ORVOS TANÁCSA A SZAUNÁZÁSRÓL

Uszodákban, fürdőkben sokan ismerkednek a szaunázással, de talán még többen élveznék, ha tisztában lennének a lényegével, jókora hatásával az emberi szervezetre. Megyénkben a debreceni és a hajdúböszörményi gyógyfürdő mellett már Hajdúnánás és Hajdúböszörményben is hódolhatnak ennek a kellemes időtöltésnek.

Az északi országokban az izasztásnak ezt a formáját ósidők óta ismerik. A kezdeti, földbe ásott szaunázóhelytől a napjainkig használt villanyfűtésig a szaunának sok változata alakult ki.

Mi történik a szervezetben a szauna hatására? A folyamat — leegyszerűsítve — a következő: a melegben a vér gyorsabban áramlik; ha a levegő már nem tudja lehűteni az átmelegedett vért, megkezdődik az izzadás. Az elpárolgó izzadság a testől vonja el a meleget amely ezáltal a vérrel együtt lehűl, s így a test hőmérséklete körülbelül 37 foknál nem emelkedik magasabbra, még akkor sem, ha akár 100 fok lenne is a szaunában. A felhűlés után hideg fürdőt szoktak venni. A hidegben a véredények összehúzódnak, ami komoly megterhelést gyakorol a szívre és a vérkeringésre. Ha tehát valakinek a szíve, érrendszere nem működik tökéletesen, csak fokozatosan hűtse le a testét, s ne hirtelen a hideg fürdővel. Még megnyugtatóbb, ha orvosával beszéli meg a számára alkalmazható módszert.

Az orvosok az egészséges embereknek ajánlják a szaunázást. Ilyenkor ugyanis a merev ízületek fellazulnak, az izmok rugalmasabbá válnak a bőr felírúll. A meleg hatására a testet nyugalom tölti el, ami után lehűlés stimulál és aktivitásra serkent. A folyamatos szaunázástól a test jobban alkalmazkodik a hideghez és a meleghez, javul a közérzet és általában az ellenálló képesség.

Hogyan szaunázzunk helyesen? Először is áldozunk rá elegendő időt, mert csak így teljes a hatása. Maga a fürdőzés három részből áll; a felmelegedésre, lehűlésre és a pihenésre megfelelő időt kell szánni. A felmelegedés előtt természetesen fürdeni, mosakodni kell. A felmelegedés különböző hőfokon történhet. Gyermeknek nem tesz jót a túl meleg szauna, de az egészséges felnőtteknek általában a 60-70 fok megfelelő. (Ha rendszeresen szaunáznak, 80-90 fok is kibírható, s különleges esetekben még a 100 fok is!)

A svédok a fával fűtött kemencét tartják a legkellesebbnek, mert érezhető a fa illata és közvetlen melege. Sokan arra esküsznek, hogy csak akkor igazi a szaunázás, ha a test ütögetésével párosul, amíg szépen kipirul. A vészektől előzőleg — rendszerint a szaunában elhelyezett meleg köveken — fölmelegítik, ezáltal megpuhulnak, s így a vele való csapkodás nem okoz fájdalmat.

A lehűlést mindenki kedve szerint végezheti, például zuhanyozással, úszással, s ha kedve és lehetősége van rá, télen akár havas ledörzsöléssel is.

Az egész művelet egy-egy alkalommal többször ismétlődhet, de fontos hogy utána a pihenés ne maradjon el. Leghelyesebb hátton fekvé pihenni. Közben ajánlatos — a sok folyadékvesztés miatt — ásványvizet fogyasztani.

Néhány figyelmeztetés:

- 1. Ne szaunázzunk kiadós étkezés után, mert különleges fizikai megterhelés után, mert ilyenkor a szív és érrendszer amúgy is nagy erőpróbának van kitéve!
2. Szaunázás közben ne fogyasszunk alkoholt!
3. Szaunázás közben is legyünk tekintettel egymásra, viselkedésünkkel re rontsuk mások élvezetét, pihenését!

HAJDÚSÁGI FARSANG

A NAPLÓ RECEPTEPÁLYÁZATÁRA ÉRKEZETT

TÖLTÖTT CSIRKEMELL

A csonttól a húst lefejttem, egy csirkemellből általában két nagy és két kicsi szelet tudok készíteni. A két nagyobb szelet húst felszűröm és klopfolóval mindkét oldalát megütögetem úgy, hogy szét ne menjen. Ugyan-azt csinálom a két kisebb darab hússal, de azt nem szűröm fel. Ezután sóval megszórjam a húst és egy szelet trappista sajtot teszlek a felszűrás közé és a két kisszelet húst közé is. Ezután panírozom, és bő forró olajban kisütöm. Sültkrumplit és tartármártást kínálok hozzá.

Beküldte: Bóde Lászlóné Debrecen, Bujdosó u. 13/B.

TÖLTÖTT TURISTA

Hozzávalók 4 személyre: 40 deka turistaszalámi, egy fej hagyma, 3 kockasajt. Sütéshez vaj, vagy margarin. A szalámit kb. 2 centiméteres szeletekre vágjuk. Közébe felszűrjük. Ide kerül a töltelék, kis szeletekben a sajt és egy-két karika hagyma. Ezután mindkét lapját és oldalát beirdaljuk és vajban vagy margarinban többször megforgatva átsütjük. (Olasz vagy veronai felvágóból is jó. Pirított burgonyával tálaljuk.)

Beküldte: Kádár Dánielné Hadháztéglás, Dobó u. 16.

CIGANYTOKÁNY BABBAL, KUKORICÁVAL

Személyenként 20 deka sertéslapockát, 15 deka tarbabot, 5 deka kukoricalisztet veszünk. Izlés szerint vöröshagymát, fokhagymát, majorannát, sót, borsot, pirospaprikát és egy dl tejjel veszünk. A megtisztított babot gyengén sós vízben puhára főzzük. A húst kisujnyi darabokra vágjuk, megmossuk. Egy lábasban zsírban a hagymát megpirítjuk és hozzáadjuk a húst és lepirítjuk. Hozzáadjuk a többi fűszert és annyi vizet öntünk alá, hogy a húst ellepje. Lefedjük és gyakran kavargatjuk, amíg fő. Egy

mély tűzálló edénybe a következőképpen rakjuk: egy sor babot öntünk a levelel együtt, de a lé nem lehet több mint amennyi a babot ellepi. A babot meghintjük kukoricaliszttel, majd következik egy sor hús a levelel, megöntözve tejjel, ismét kukoricaliszttel és így tovább. Az étel tetején bab legyen. Ügyeljünk arra, hogy a lé, ami a hús és a bab levéből, valamint tejjelből

áll, legalább egy ujjnyira elfedje az ételt. Jó meleg sültöben, vagy kemencében legalább 30 percig sütjük. Minél többször melegített a tokány, annál ízesebb. Melegítsénel egy kis vizet öntsünk alá.

Beküldte: Lengyel Sándorné Álmosd, Kölcsey u. 4.

Továbbra is várjuk olvasónk ételreceptjeit.

NYERSÉTELEK DIÉTÁJA

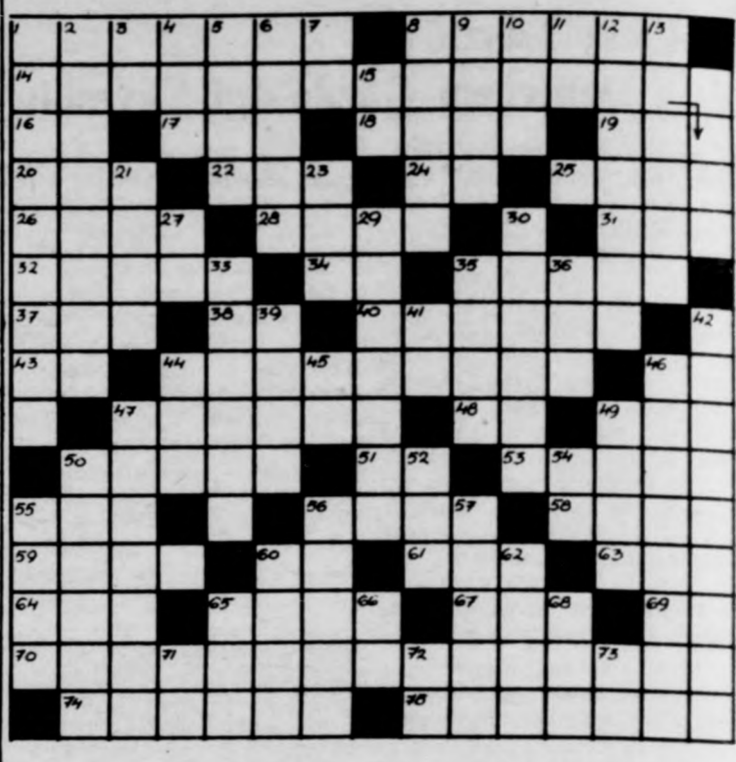
Hetente egy napot szánjunk a testi és lelki felüdülésnek. Ehhez nem kell más, mint egy könnyű diéta, egy kis testápolás s valamilyen fizikai erőki-fejtés. Harmadik heti ajánlatunkban megismerkedhetünk a nyersételek diétájával, a hátfájás enyhítésének ott-thon is alkalmazható módszerével és a kerékpározás kedvező munkakedvet serkentő hatásával.

A nyersdiéta elkészítéséhez a következő nyersanyagokat használhatjuk fel: a különféle zöldségeket, a nyers gyümölcsöket, valamint mindkettőt turmix formában is.

Készítsünk zöldségalátét karfiolból, uborkából, piros káposztából, repából, borsóból, retekéből és fejes salátából. Izesítsük citrommal, olívaolajjal és egy kis kukorral, sóval. Ehetjük nyersen vagy főve háromszor naponta izlés szerinti mennyiségben. Közben néhány szem keksz megengedhetünk magunknak. A gyümölcsalátét ugyanilyen módszerrel készíthet, szintén különböző gyümölcsökből és izlés szerinti ízesítéssel. A turmix alapanyaga lehet zöldség is és gyümölcs is, fő, hogy a rostok az italban maradjanak. Naponta másfél kiló nyersanyagot használjunk fel ehhez a diétához. A főttekzések előtt vagy után fél órával igyunk ásványvizet vagy keserű teát.

A pattanásos és hibás bőr senkinek sem okoz örömet, s bárhol legyen is az, tenni kell valamit ellene. A hátunk pattanásaitól s kis apró hibáitól egy jó hatásfokkal alkalmazható népi gyógy-móddal szabadulhatunk meg. Keverjünk össze konyhasót annyi tejjel, hogy egy pépes, kászerű anyagot kapjunk. Osszuk szét ügyesen a hátunkon — az

KERESZTREJTVÉNY HÓ ÉS DÉR

Női a lér álom pár hó kering a fák közt...

Weöres Sándor: Dalok című verséből idézzük; folytatása a rejtjény vízszintes 14. és 70. számú soraiban.

Vízszintes: 1. Indián törzs tagjai. 8. Hűsevő gázlómadár. 14. A versidőzet első folytatása. 16. Kiejtett betű. 17. Sárga színű fém. 18. Fővárosa Bagdad. 19. Régi tornaegylet névjele. 20. Német hármas mássalhangzó. 22. Finom szemét. 24. Zene-művek rövidített jelzése. 25. Útszakasz. 26. Kicséplő rosz után nyert szalma. 28. Kúszónövény. 31. Czuczor Gergely írói álnéve. 32. Turkál. 34. Pótvég. 35. A szerelmi költészet műzása a görög-római mitológiában. 37. Idegen Éva. 38. Omszk folyója. 40. A Garadna patak felduzzasztásából keletkezett tó. 43. Indulatsz. 44. Görög kikötőváros. 46. Mutató névmás. 47. A legtöbb útrakészülőn erőt vesz. 48. Lábrész. 49. Angol sör. 50. Egy angol diákvárosból való. 51. Kanadai légítárság. 53. Lel. 55. Ezt a „babát” negyven rablóval emlegetik. 56. Ebben a korszakban

élünk. 58. ... Dani, Móríc Zsigmond parasztfurája. 59. Jelfogó. 60. Kis folyóvíz. 61. Sérülés. 63. Község Kaposvár közelében. 64. Mutató névmás. 65. Fundamentum. 67. Kávékeverék. 69. Hótalp. 70. A versidőzet befejező része. 74. Zenei utasítás (a. m. csapongva). 75. Vállfa.

Függőleges: 1. Kenessey Jenő táncjátéka. 2. Percavo magyar neve (Jugoszlávia). 3. Az argon vegyjele. 4. Egykori szláv uralkodói cím. 5. Gabonaszem-kiverő készülő. 6. Sztémegy. 7. Magyar film. 8. Az ókor legnagyobb görög szobrászainak egyike. 9. Petőfi-vers. 10. Helyez. 11. Sakkban áll! 12. Büntetést szab ki rá. 13. Unalmat kel. 14. 15. Mutatózócska. 21. Űveggyári olvasztóüzem. 23. Kávékeverék. 27. Olasz folyó. 29. Könyvelési rovat. 30. Arany vagy ezüst szálakkal átszőtt, kiemelt mintázatú szövet. 33. Krúdy Gyula Szindbád című regényének nőalakja. 35. ... és a deklaráció (Kästner frása). 36. Becézett Aranka. 39. Afrikai köztársaság, fővárosa Bamako. 41. Dátumrag. 42. Környéke tülülőtelep. 44. Száz, szerbül (sto). 45. Mint a 48. számú sor. 46. Víz alá juttat. 47. Nem kellemes, ha ezt kötik az ember talpára. 49. Lent. 50. A tévébeli Mézga család egyik tagja. 52. Szófüggyvény rövidített jele. 54. Vonatvég! 55. Földünk egyik legnagyobb kiterjedésű tava. 56. Mezőgazdasági dolgozó. 57. Mafla. 60. ... és Tudomány, a TIT hivatalos lapja. 62. Csillagkép az északi égbolton. 65. Régi török tiszti rang. 66. Kettőzve: szülő megszólítása. 68. Boksa közepé! 71. Házállat. 72. Tüzelő. 73. Erdei állat.

Beküldendő: XII. 20-ig a versidőzet. E. B.

AFORIZMÁK

A filmrendező a leginkább túlbecsült foglalkozás és az egyetlen művészet, amelyben bárkinek 50 évig tehetség nélkül sikere lehet. (Orson Welles)

A reklám kísérlet arra, hogy az ember gondolkodási képességét mindaddig megbénítsák, ameddig elegendő pénzt nem adott ki. (Stephen Leacock)

Ha egy férfi megszokta, hogy öklével csapkodja az asztalt, akkor ez ellen legjobb orvosság a rajzság. (Egy angol női folyóiratban megjelent tanács)

A nagy nemzetek úgy viselkednek, mint a gengszterek, és a kis nemzetek mint a prostituáltak. (Stenley Kubrick)

HALLOT

— Ha majd összekérünk lesz, Rudi! — Honnan tudod a vőlegény. — Mert akkor... — Anyu, engem... — Igen, Dieter... — Nahát, akkor... — Drágám — fo... — Csak nem nyu... — Dehogyan — a... — Elhiszed, hogy... — De mennyire... — Mónika, ma... — Na és? Anyu... — Amikor mag... — Nem. Biztos... — Mit csinál... — Nézem a hold... — No, akkor m... — már igazán hazam...

AFORIZMÁK

Az időhöz mérten túl drágák. Próbálja csak méríton be. Ugyanazokkal a megnyer, el is vesz. A kebel az, ami Ahhoz, hogy nagy szén kis székekre k... Igyekezze inkább saját vágyait meg... hozzászokni ahhoz... amit teljesen uralh... Abban a történel... az embertől, minde... lentmondásnak az... Valahányszor kor... tünk benne. A vízben hallgat... levegőben énekel a... Az ember pedig a föld lármiáját és... A megegyezés hid...

Csoo

— Mióta m... egészen más em... Tekerővénység... eszpresszó mű... nál, s úgy mere... a médiumra. — Az, hogy egé... első pillanatban... hasem volt az... jelenségnek tar... szemei opalos... gyűrt volt, k... zeteről pedig sz... ugyanis öltözet... toprongyot, am... valószínűleg ve... ki. — De jöhet... ütött Tekerőv... talra — és nyá... én lelkem sose... Teljesen elh... világ életében... mint Makó Je... különösen nem... maga is műveli... — Saját? — — Mi? — né... folytatta: — Hiába pr... minket. Foghat... mány... Kezdem érte... ismerkedett Iza... más ember lett... ellenük és meg... őket. Egész sho... Erdeklőde n...

Üzemi lapokban olvastuk

HÜSIPAR

A Hajdú-Bihar megyei Állatföldművelési és Húsipari Vállalat üzemi lapjának novemberi számában kerekasztal-beszélgetést olvashatunk a számítástechnika alkalmazásáról. A vállalat vezető szakemberei mondják el véleményüket az adatfeldolgozás korszerűsítésének eddigi útjairól és a jövő lehetőségeiről. Az írásból kiderül, hogy a VII. ötéves tervben jelentős fejlesztésre kerül sor ezen a téren, aminek előkészítéseként máris szerveztek, s még ezután is szervezni fognak számítástechnikai tanfolyamokat.

A lap egy másik írása munkavédelmi szemléletű tudósít. Megtudjuk, hogy bár az általános helyzet javult e téren a

húsipari vállalatnál, de még mindig számos hiányosságot tárnak fel egy-egy munkavédelmi „bejárás” közben.

EGYETEMI ÉLET

A debreceni egyetemek és főiskolák lapjának december 4-én megjelent számában beszámolókat olvashatunk az Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskola és az Agrártudományi Egyetem ifjúsági parlamentjéről. A legjobb tanárokat bemutató, Az én kedvencem című sorozatban ezúttal Szuróczy Lajos, a KLTE Irodalomtörténeti Intézet régi magyar irodalmi tanácskének docense, kandidátus vall életéről, pályájáról, az irodalomról és az irodalmat hivatásuknak választó fiatalokról.

Tokaji aszú a krémben

Nemrégiben tartotta idei közgyűlését a Magyar Fodrász és Kozmetikus Egyesület. A Budapesten, a Vigadóban megrendezett tanácskozáson többek között a Héliá Társaság is bemutatkozott. A BIOGAL Gyógyszergyár kozmetikai ágazatának szakemberei ismertették a résztvevőkkel a legújabb Héliá-készítményeket.

Ezt követően a gyár jövő évre tervezett kozmetikai újdonosságával, a tokaji aszú hatóanyagú termékszállal ismerkedhettek meg a résztvevők.

A kozmetikusok tanácskozása után Hajdú-Bihar megyében is szakmai tapasztalatcserére került sor a napokban Hajdúszoboszlón. A szolgáltatóházban Vályi Gabriella — a tokaji aszú hatóanyagú termékszállal találkozta — tartott gyakorlati bemutatóval egybekötött ismertetőt a készítmények használhatóságáról. (Felvételünk itt készült.)

HÍREK

HÍRSZERKESZTŐ: GÖRÖMBÖLYI LÁSZLÓ — TEL.: 12-144

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS

sombaton estig: Folytatódik a borult, párás idő. Éjszaka sokfelé képződik köd. A ködög területeken ónos szitálásra, zúzmaraképződésre, hódarabullásra kell számítani. A változó irányú szél gyenge marad. A legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet általában -1, -6 fok között, a legmagasabb nappali hőmérséklet sombaton 0 fok körül alakul. (MTI)

1984. DECEMBER 8., SZOMBAT
MÁRIA NAPJA
A Nap két 7.19 — nyugszik 15.33 órakor

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Száznyelvűen évvel ezelőtt, 1984. december 8-án született a szerbiai Stápa faluban, 54 éves korában, 1949. október 6-án halt mártírhalált a magyar szabadságharc Damjanich János honvédtábornok, az 1948-49-es szabadságharc egyik legkiemelkedőbb katonai vezetője.

Eredetileg császári tiszt volt; szerb határőrszállásból származott, majd a magyar nemzetiségű reformok hívévé szegődött. 1948 nyarán, mint a szegedi 3. honvédszázalék 6. zászlóalj csatlakozott a magyar honvédséghez. A sikeres délvédelmi harcokban tanúsított kiváló helytállásáért 1948. december 20-án tábornoki neveztek ki. 1949 januárjától 6 volt a bányási hadtest parancsnoka. Nagyszerepű sikereket ért el a tavaszi hadjárat során; a szolnoki, a hatvani, a táplóbeszéli, az isaszegi, a váci, a nagyszalói ütközetek győzelméi elsősorban az ő nevéhez és híres vörössipkásai-nak bátorságához fűződött. Győzelmeihez nagyban hozzájárult kiváló katonai felkészültsége és személyes bátorsága is.

Miután 1969 tavaszán lábát törte, hadműveletekben több nem vehetett részt. 1949 augusztusában az aradi vár parancsnoka lett, s csak Világos után, Görgey felhívására tette le a fegyvert a cári csapatok előtt. Haynau vérbírádaga tiszteletével tábornokkísérettel együtt Aradon kivégeztette.

EGÉSZSÉGÜGYI HÉT

December 10-én, hétfőn kezdődik Debrecen egyik lakótelepén, az Újkerteren az egészségügyi hét rendezvénysorozata. Megnyitóként hétfőn délután 4 órától a Hámán Kórház 42-44. szám alatti porthelyiségében dr. Szabó Zsuzsa a korszerű, egészséges táplálkozásról tart előadást.

GYURKÓ-NAPOK

A hajdúszoboszlói Gyurkó Ferenc Általános Iskola névadója és a Magyar Kommunista Párt hajdúszoboszlói szervezete megalakulásának 40. évfordulója tiszteletére december 10. és 12. között ünnepségsorozatot rendez. Gyurkó Ferenc az MKP hajdúszoboszlói szervezetének alapító tagja és első titkára volt.

ÁLLATORVOSI ÜGYELET

Szombaton reggel 6 óráig dr. Gulyás Ferenc (Debrecen, Landler J. u. 16., telefon: 22-592); vasárnap reggel 6 óráig dr. Nagy Zsigmond (Debrecen, Laktanya utca 35., telefon: 24-402) tart a megyeszékhelyen állatorvosi ügyeletet.

LELKISÉGÉLY-SZOLGÁLAT

Ejlel-nappal minden nap hívható Debrecenben a lelkiségély-szolgálat a 12-165-ös telefonszámon.

KIÁLLÍTÁS

Gonda Zoltán grafikus kiállítása december 10-én, hétfőn este fél 7-kor nyílik a vámospécsi művelődési házban.

3. MŰSOR

7.00 In limba matematika. Román nyelvű nemzetiségi műsor. 7.30 V materninkom jazyku. Szlovák nyelvű nemzetiségi műsor. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Műsorismertetés. 8.08 A kiállítás programjából. 8.11 Sztereobéilítós műsor. 8.17 Orgonamuzika. 9.30 Caruso, a nép éneke. 10.05 A La Petite Bande két Corelli-concerto gressót játszik. 10.30 Szilárd. 11.00 Hangfelvétel felfotók. 12.00 Orfeusz az alvilágban. Operettműsor. 12.50 Kritikusok fóruma. 13.00 Hírek. Időjárás. 13.03 Műsorismertetés. 13.00 Opera-művészetek szeptember. 17.05 Szimfonikus zene. 18.00 25 éves a Pécsi Nemzeti Színház operatársulata. 19.00 Hírek. Időjárás. 19.03 Műsorismertetés. 19.05 Körösszínház. 19.35 Bartók vonószenés hangversenye. Kb. 21.05 Népballadák. 21.10 Rádiószínház. Mészárszék. 23.30-23.35 Hírek. Időjárás.

PETŐFI

4.30-7.59 A Petőfi rádió reggeli zenés műsora. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Sztérobéilítós műsor. 8.11 Népszéki muzika, világhírű előadó. 8.50 Tíz perc külpolitikai (ism.). 9.00 Hírek. Utközben. 9.05 „Tövises és virágok”. Zenés irodalmi magazinműsor. 10.00 Szombat délelőtt. 12.00 Hírek. Németül, oroszul és angolul. 12.10 Jó ebédhez szól a nótá. 12.58 Műsorismertetés.

Mikulás-veszély

Csüngenek az ajtón. A gyermek szalad kinyitni: oda-kinn a Mikulás áll. Az igaz. A gyermek a beteljesülés boldogságával enged be a szobába. Papa és mama meglepetten néz. A Mikulás veszt mondat a gyerekekkel, az óvodáról kérdezi, majd táskájából ajándécsomagot nyújt át neki. Papa és mama tovább néz. Egészen addig, amíg a Mikulás elmenőben oda nem súgja nekik: száz forint. Papa és mama most néz csak nagyot, de mit tehet: fizet. Aztán, már csak egymástól: Te hívtad? Nem. Én sem. Akkor ki? A Mikulás pedig már újabb ajtón csüngtet. Végig, a tizenvalahány emeletes deb-

receni bérház minden szintjén. Van, ahova a valóban megrendelt Mikulás után érkezik. Onnan továbbáll. Van, ahova hivatalos kollégája előtt. Onnan amazit küldik el. Csomagjainak értéke 10-20 forint. A haszon lakásokonként 80. Hat-hét látogatással óránként 500. Nem rossz üzlet! A Mikulás élelmes. A legkönyebben kihasználható dologgal üzetel: a gyermeki képzelettel. A papák és mamák tehetetlenek: egy élő Mikulás nem tagadható le a gyerek előtt. A Mikulás pedig kassziroz. Csafajónként, lakásokonként. Vajon az adót ki fizeteti meg velem? (turi)

A REKLÁM

Meglepő vagy legalábbis szokálatlan kép fogadta a déli sétálókat a debreceni fő utcán. A Hajdútourist (régebben idegenforgalmi hivatal) előtt egy székre téve nagy halom utazási prospectust kínáltak. A Budapest Tourist Gész-téll programfüzetét — vitték mint a cukrot. Hívesült eddig csak külföldön láttam utazási irodák előtt, pedig arrafelé összehasonlíthatatlanul ritkábban járok. Jó lenne hinni, hogy valami mélyebb szándékok is jeleznek ezek a kezűnk ügyébe kirakott reklámfüzetek. Olyasmint, hogy a „cég” — s persze a többi utazási iroda is — mostantól fogva még inkább előbe megy a majdani ügyfeleknek, szolgáltatásait ki meri tenni az „ablakba”, mindegyiket vállalja, hogy ő van az utasért és nem fordítva. A füzetek a különböző iródkban — szerény tapasztalataim szerint — eddig kényesültek, és olykor „szépen” kérik, hogy kapjunk. Most idetették elem, vigyem, ha kedvem tartja. S ez akkor is jólesik, ha pillanatnyilag nem is vagyok utazni való kedvemben... s ha a füzet bizonyos — igaz kicsiny — hányada már le is járt december első napjaira.

MOZGÁSKORLÁTOZOTTAK FIGYELMÉBE

A Magyar Autóklub Hajdú-Bihar megyei szervezete és a mozgáskorlátozottak megyei egyesülete december 8-án, szombaton délelőtt 10 órakor az Autóklub debreceni műszaki állomásán közös megbeszélést tart. A téma: együttműködési lehetőségek az autóra rendelkező mozgáskorlátozottak érdekében.

SZALAGAVATÓ

December 14-én délután 3 órakor kezdődik Debrecenben, a városi sportcsarnokban az Irinyi János Élelmiszeripari Szakiskolák és Szakmunkásképző Intézet végzős osztályainak szalagútja.

NÉPMŰVÉSZET

Vasárnap délelőtt 11 órakor dr. Varga Gyula néprajzkutató nyitja meg Nyakas Miklósné szövegű, Szegi Márta bőrművésze íf. Fazekas Lajos faragásos kiállítását Debrecenben, a Horváth Árpád Művelődési Házban.

KORUNK VALÓSÁGA

Döntőjéhez érkezett az ismert művelődési mozgalom. December 8-án, szombaton délután fél 4-kor az emelt szintű tagozat eddig legeredményesebb tíz csapata méri össze tudását az Aranybika Bartók termében.

VERADÁS

A Hajdú-Bihar megyei Állatföldművelési és Húsipari Vállalat száz dolgozója adott vért december 6-án. Közülük tizenötén most először, hatan viszont már tizedszer, négyen tizenötödször, hárman pedig huszonegyszer segítettek így bajba került embertársaikon.

HIBÁS MAGNÓKAZET-TÁK

Fogyasztói panaszok nyomán a KERMI újra megvizsgálta a Maxell LN 60 típusú, japán gyártmányú magnókazetták minőségét. Megállapították, hogy a termékben nem egyezik meg a korábban vizsgált jó minőségű mintával, ezért a KERMI megtiltotta a Maxell LN 60 típusú kazetták árusítását. A boltokban a hibás kazettákat visszacserélik.

KOMMUNISTA MŰSZAK A RENDŐRSÉGÉN

A debreceni városi rendőrkapitányaság igazgatásrendészeti osztályának dolgozói rendkívüli felfogadást tartanak december 8-án, szombaton délelőtt 8-tól 12 óráig a Ságvári E. utca 2. szám alatt. A fenti időben az állampolgárok útlevél- és személyi igazolvány ügyben kereshetik fel az irodát.

MOZI • SZÍNHÁZ • TV • RÁDIÓ

MOZI
Barbara királyné sírlétrata (nyelvi). Vig n. 12, hn. 2. Apolló 4. 6.
Dzsungelháború (vietnami). Híradó f. 10, hn. 8.
Haj gőzengőz (amerikai) Vig n. 10, hn. 4, 6, 9. Apolló n. 10, n. 12, hn. 2. Meteor 3, n. 6.
Nem férünk a bőrnánkbe (jugoszláv). Meteor n. 8.
Szent Lőrinc éjszakája (olasz). Művész f. 8.
Bücsü (svéd). 16. Művész 5.
Az ezüst és kincse (NDK). Meteor mese 3, n. 6.
A hét mesterteljes (amerikai). Delta f. 6.
Mici néni két élete (magyar). Vig kamara f. 5, f. 7.
Patyolatok (magyar). Híradó f. 12, hn. 2, hn. 4, hn. 6.
Tútorony (kanadai). Apolló 8.

TELEVÍZIÓ

BUDAPEST, 1.: 8.28 Műsorismertetés. 8.30 Idősebbek is elkeresztelték... Tévétna. 8.35 Nasa Obrazovka (ism.). 8.55 Csak gyerekeknek! 9.25 Fiatalok pályaközében. 10.30 9.45 A halál kocsisa. Francia film (ism.). 11.15 Keresztkérdés (ism.). 11.45 Magellán (ism.). 11.55 Képzőművészet. 12.30 Műsorismertetés. 13.55 Brekri és a többiek. Angol film. 14.20 Mátyas király juhászja. Zenés mesejáték két részben. 16.05 Hírek. 16.10 „En táncolnék veled...” (ism.). 16.20 Képzőművészet. 16.25 Reklám. 16.30 Játékos időgát. 16.55 NSZK-kanadai-francia rövidfilmeket. 17.00 Csiboraszág. 17.25 Száz híres festmény. 17.35 Reklám. 17.40 Tájak, városok, emberek. Málta múltja és jelene. 18.20 Főzőcske. 18.50 Reklám. 19.05 Olvassatok mindennapi 19.10 Idősebbek is elkeresztelték... Tévétna. 19.15 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00

BUDAPEST, 2.: 16.143 Műsorismertetés. 16.15 Partnerek. Ripportműsor. V. 17.00 Képzőművészet. 17.05 Gyórávári esték. 17.55 Nem kell mindig hívni. NSZK tévéfilmsorozat. X/10. rész (ism.). 18.40 MAFILM-magazin. 18.50 Iskola-tévé. 19.30 Schubert: Impromptus. 20.00 Utazás a tavaszba. Francia tévéfilm (14 éves feltehetően) 21.35 Tv-híradó. 21.55 Gondolatok a Gondolatról (ism.). 22.45 Képzőművészet.

POZSONY, 1.: 8.15 Világhírűadó (ism.). 8.30 Utörök magazinja. 10.00 Sandokan. Olasz tévé-sorozat. 11.00 Szovjet tévé-sorozat. 12.05 Bolgár tévé-műsor. 12.15 Tévémagazin (ism.). 12.55 Híradó. 13.10 Egy kis muzsika. 13.25 Bank Ostrava-Inter Bratislava labdarúgó-mérkőzés. 15.20 Sport novemberben. 15.40 Tévémesék. 16.30 Népballadák és néptáncok. 17.00 Irodalmi összejelzés. 17.45 Találkozás Prágában. 18.40 Válasz a nézők leveleire. 18.55 Természetfilm. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Szórakoztató összejelzés. 21.10 Sporthíradó. 21.25 Há, a parkban. NSZK film. 23.30 Zenés műsor

BUDAPEST, 2.: 10.40 Orosz nyelvtanfolyam. 11.00-11.40 Nyelvtanulási műsor. 16.40 Híradó. 16.55 Csehszlovákia-Szovjetunió jégkorongmérkőzés. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Autó, telefontársulat. 20.05 Hírek. 20.10 A Tv-híradó szerkesztőségében. 21.10 Dokumentumfilm. 22.05 Dzsesszopium.

BUDAPEST, 12.35 Hét végén. 15.05 Tanzánia képek. 15.15 A hét politikai esemény. 15.30 Telesport. 18.20 Tv-enciklopédia. 18.50 A végállomás című tévé-

VILÁG PROLETÁRIJAI
HAJDÚ-BIHARI
XII. ÉVFOLYAM
289. SZÁM
ÁRA: 1,40 FORINT
1984. XII. 9. VASÁRNAP

Korunk
A győztes:
December 8-án került sor Debrecen Bartók tereben valóságos vetélkedésű formájában brigádok megyei A házi vetélkedők korában már elvették részt, és az utó két-két legjobbja tegnap délután az BIOGAL Gyógyszergyár brigádja is a döntő a Hajdú megyei Állatföldművelési és Húsipari Vállalat Debreceni Járműgyártó brigádjával együtt kívül az AFIT Szocialista Brigád Debreceni Kötő Delta brigádjának lő jutottak a legjobb.

Egészség-rehabilitáció
Tanácskozási
A megváltozott foglalkoztatásáról a megyei helyettes titkárának elnöklé tartott ülésén a H. segélyi Akcióbizottság, valamint a szervezetek képviselői tanácsban felmérése alapján Hajdúszoboszlón a zók, ezen belül a száma.
A növekedés me ségkárosodottak sz emelt feladata a mind a munkahellyel ezzel összefüggésbe tő szemléletváltás területén. Az egé megelőző munka legességét kell bi folyamatában az szerep, vagyis az gesebb dolgozókat kába.
A hajdú-bihari t hogy azokban a fordítanak a rehnincs probléma ez a Magyar Gördülőgyárát említették, 5,9 százaléka — re tevékenykedik. Az zethen folyamatos munkahelyi ártalm telt dolgozókat hely

Egészség-rehabilitáció
Tanácskozási
A megváltozott foglalkoztatásáról a megyei helyettes titkárának elnöklé tartott ülésén a H. segélyi Akcióbizottság, valamint a szervezetek képviselői tanácsban felmérése alapján Hajdúszoboszlón a zók, ezen belül a száma.
A növekedés me ségkárosodottak sz emelt feladata a mind a munkahellyel ezzel összefüggésbe tő szemléletváltás területén. Az egé megelőző munka legességét kell bi folyamatában az szerep, vagyis az gesebb dolgozókat kába.
A hajdú-bihari t hogy azokban a fordítanak a rehnincs probléma ez a Magyar Gördülőgyárát említették, 5,9 százaléka — re tevékenykedik. Az zethen folyamatos munkahelyi ártalm telt dolgozókat hely